

Ortaokullardaki Seçmeli Drama Dersinin Uygulama Sürecine Yönelik Görüşler

Sezgin Koçyiğit¹

Halit Karatay²

Makale Bilgisi

DOI: 10.21612/yader.2022.014

Makale Geçmişi

Geliş tarihi 31.10.2021

Düzelme 05.04.2022

Kabul 07.07.2022

Anahtar Sözcükler

Bireysel ve sosyal gelişim

Drama dersi

Drama eğitimi

Ortaokul öğrencileri

Seçmeli dersler

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmada, drama dersinin ortaokul öğrencilerine sağladığı yararlar ve dersin uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlar incelenmiştir. Araştırma, durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubu ortaokullarda drama dersini yürüten 20 öğretmen, dersi alan 23 5. ve 6. sınıf öğrencisi, bu öğrencilerin velileri; dersi uygulayan okullarda görev yapan 7 yönetici ve 12 drama uzmanıdır. Çalışma grubunu oluşturan katılımcılara e-posta ile drama dersi görüşme formu gönderilmiş, elde edilen görüşler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Katılımcılara göre drama dersi, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerileri ile yaşam becerilerini geliştirmektedir. Bu ders, öğretmenlerin iletişim kurma becerilerini ve mesleki gelişimlerini desteklemektedir. Bütün bu yararlarına karşın derse ilişkin olarak uzman öğretmen, atölye, bütçe, yasal düzenleme, öğretim araçları ve öğretmen kılavuz kitabı sorunları bulunmaktadır. Drama dersinin okullarda daha verimli olması için öğretmenlerin drama konusunda eğitim alması, okullarda drama atölyeleri oluşturulması, drama dersi için yasal bir düzenleme yapılması, derse bütçe ayrılması, öğretim programının niteliğinin artırılması, öğretmenler için kılavuz kitaplar hazırlanması ve drama bilişim ağının oluşturulması gereklidir.

1 PhD Student, Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu, Turkey. e-mail: sezginkoc21@hotmail.com, Orcid ID: 0000-0002-8477-3443

2 Prof. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu, Turkey. e-mail: halitkaratay@gmail.com, Orcid ID: 0000-0003-1820-0361

Giriş

Değişen eğitim anlayışıyla birlikte çağın koşullarına uygun olarak öğrenme içerikleri yenilenmekte, öğretimde kullanılan yöntemler de zenginleşmektedir. Öğrencilerin ders sürecine etkin biçimde katıldığı, fikirlerini zorlanmadan ifade edebildiği, katılmadığı aykırı düşünceler dahi olsa duygu düşüncelerini rahatça açıklayabildiği öğrenci odaklı yöntemler, eğitim öğretim ortamlarında daha fazla kullanılmaya başlanmıştır (İlhan, 2003). Zamanın koşullarına uygun olarak Türk eğitim sisteminde de birtakım değişiklikler yapılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren geçerli olmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı tarafından seçmeli dersler artırılmış ve öğrencilerin farklı beceri alanlarını geliştirmeye fırsat vermek amacıyla öğretim programlarına yeni dersler eklenmiştir. Ornestein ve Hunkins'e (1998) göre öğrencilerin seçtiği dersler; onlara ilgi duyduğu alanlara, gereksinimlerine ve becerilerine göre tercih yapma olanağı vermesi yönüyle demokratik bir yaklaşımdır. Seçmeli dersler, zorunlu derslerden farklı olarak daha özgür bir seçim yapmaları yönüyle öğrencilere farklı tercih olanağı sağlamaktadır.

MEB tarafından öğrenen merkezli seçmeli ders uygulamasıyla hayatın değişik alanlarında çok yönlü ve üretken bireyler yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu uygulamalarla eğitim ortamlarının sadece bilgi aktarılan alanlar olmaktan çıkarılıp aynı zamanda uygulama ve üretim alanlarına dönüştürülmeye çalışıldığı söylenebilir. Öğrencilere ilgi, istek ve gereksinimleri doğrultusunda seçme imkânı verilen uygulamalı ve beceriye dönük derslerden biri de drama dersidir. Sağlam'a (2004) göre drama, 20. yüzyılın başlarından itibaren eğitimin daha demokratik, öğrenen merkezli, bilgiyi yaşayarak öğrenmenin sağlanması gerekliliği, bireyin "-mış gibi yapma" olanağını sağlaması yönüyle eğitimde yerini almaya başlamıştır.

Drama, öğrenme sürecinde katılımcıyı merkeze alır, yaşantılara dayalı öğrenmeyi sağlar ve kolaylaştırır. Bu tür süreçlerde yetişen çocuklar daha etkin, özgür ve kendini tanıyan bireyler olarak yetişir; öğrenme ortamı daha zevkli ve etkileşimli bir hâle dönüşür (Adıgüzel, 2010; Güneysu, 1991). Adıgüzel'e (2019, s. 73) göre "*drama, bir grupta ve grup üyelerinin yaşantılarından yola çıkarak; bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma) gibi tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır.*" Karaosmanoğlu ve Adıgüzel'e (2021, s.4) göre "*Oyunun genel özelliklerinden yararlanan drama, kendiliğindenlik, şimdi ve burada ilkesi, -mış gibi yapma gibi özelliklere sahiptir. Drama sürecinde bedenini, duygularını, duyularını ve önceki yaşantılarını harekete geçiren öğrenciler; bir konuyu, sorunu, çatışmayı ya da durumu canlandırarak söz konusu deneyimi gerçek yaşam becerilerine dönüştürür.*" Bu özelliklerinden dolayı drama, giderek okul ortamlarına daha fazla girmiş ve hem bağımsız bir ders hem de bir yöntem olarak pek çok derste kullanılmaya başlanmıştır.

Drama, farklı ülkelerin eğitim öğretim programlarında hem bir yöntem hem de bir sanat alanı olarak değişik düzeylerde işlevsel olarak kullanılmaktadır. İngiltere'de İngilizce dersinde öncelikli olmak koşuluyla öğretim yöntemi; ortaöğretimde ayrı bir disiplin, üniversitelerde ise seçimlik ders olarak yer verilmektedir. Drama dersi, Almanya ve İngiltere'de öğretmen yetiştirme programlarında zorunludur. Özellikle tiyatro pedagoğları yetiştirmek amacıyla yükseköğretim kurumlarında enstitüler bulunmaktadır (Ömeroğlu, 2006; San, 1991). Gelişmiş birçok ülkenin eğitim sisteminde yer alan drama, Türkiye'de son yıllarda ortaokullarda iki saatlik seçmeli ders (TTKB, 2012) olarak yer almaktadır. Dramanın özellikle öğretmen yetiştirme programlarında zorunlu ders olması, öğrencilerin dil gelişiminde ve okul öncesi eğitimde dramaya yer verilmesi, drama dersinin insan yetiştirmede etkili bir yönünün olduğunu göstermektedir.

Dramanın eğitim ortamlarında çok daha geniş bir şekilde uygulanmaya başlamasında, drama etkinliklerinin bireye ve okula sağlayacağı yararların etkili olduğu söylenebilir. Bütün duyu organlarına hitap etmesi, olaylara farklı bakmayı ve farklı düşünmeyi sağlamasından dolayı temel eğitimde, ortaokul ve liselerde bazen seçmeli ders bazen de bir yöntem olarak uzun zamandır dramaya yer verilmektedir. Drama, eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi üst düzey bilişsel becerileri kullanmayı ve geliştirmeyi içerdiğinden (Baldwin, 2019) öğretim programlarında ve derslerde kendine yer bulmaktadır.

Okulöncesi ve ilkokullarda bir yöntem, ortaokul ve liselerde ise seçmeli bir ders olarak yer alan drama çalışmaları; öğrencilerin görme, işitme ve dokunma gibi birden çok duyusunu harekete geçirir. Bunun yanında öğrenme sürecinde duyuvarın çoklu kullanımı beraberinde bilişsel becerilerin gelişimine katkı sunar. Fakat ortaokullarda drama dersinin sadece 5 ve 6. sınıf öğrencileri tarafından seçilmesi ve iki ders saatiyle sınırlanması (Erşan, 2014), dersin verimliliğini düşürebilecek etkenlerdendir. Drama dersi, okulların her kademesinde temel ders olarak henüz yer almamaktadır. Dramanın okullarda zorunlu ders olarak yer almaması, dersin uygulanması noktasında öğretmen ve okul yöneticileri açısından bağlayıcı bir yönünün bulunmamasına neden olabilmektedir. Ayrıca drama dersinin okullarda tüm öğretim süreçlerinde temel ders olarak yer almaması, dersin etki düzeyini de önemli oranda düşürebilmektedir.

Drama; öncelikle üniversitelerin “drama”, “oyunculuk”, “drama ve oyunculuk” bölümü mezunu olan öğretmenler olmak üzere, lisans veya lisansüstü öğrenimleri sırasında drama dersi aldığı belgelendirenler ile içeriği ve süresi Bakanlıkça belirlenen eğitimleri tamamlayarak sertifika alan öğretmenler tarafından okutulur (MEB, 2014). Ortaokullarda okutulan seçmeli drama dersi, üniversitelerin lisans programlarında veya başka bir kurumda drama ya da tiyatro eğitimi almış öğretmenler tarafından verilmektedir (Erşan, 2014). Bu nedenle ortaokul öğretmenleri içerisinde drama dersini etkili ve verimli bir şekilde uygulayabilenlerin sayısı oldukça sınırlıdır. Adıgüzel’e (2012) göre okullarda drama dersine girecek öğretmenin sahip olması gereken yeterlik ve özellikler tanımlanmamıştır. Öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik hem lisans eğitiminde hem de öğretmenlik sürecinde nitelikli ve kolay ulaşılabilir bir drama eğitimi sağlanamadığı, öğretmen adaylarının dramayı bir yöntem olarak derslerinde kullanmak amacıyla ders planı hazırlamakla ilgili sorun yaşadıkları ve bu konuda zorlandıkları (Ay, 2022) bilinmektedir. Drama dersinin doğasına uygun belli ölçütleri içeren eğitim ortamının olmaması (Bertiz, 2011) dersten beklenen kazanımların gerçekleşmesini zorlaştırabilmektedir. Bunun yanında öğretmenlerin başvurabilecekleri, ilgili yaş grubunun gelişim özelliklerine uygun nitelikli kılavuz kitaplar, araç gereçler bulunmaması (Uysal, 2015) drama dersinden beklenen hedeflerin yeterince gerçekleşmemesine neden olabilmektedir.

Alanyazında drama dersinin öğrenciye olan yararları ile uygulanma sorunlarının incelendiği (Karatay ve Koçyiğit, 2020), öğretim programının öğretmen görüşleri doğrultusunda ele alındığı (Erşan, 2014); demokratik değerler kazanma (Çiçen, 2019) ve derse etkin katılım (Akın ve Kudak, 2020) ile ilgili araştırmalar yapıldığı görülmüştür. Yapılan araştırmalara katkı sunması bakımından dersin okul boyutuna yönelik sağladığı yararların ve uygulanma sürecindeki sorunların öğretmen, öğrenci, okul yöneticisi, veli ve drama uzmanlarının görüşleri doğrultusunda incelenmesine yönelik kapsamlı bir araştırmanın alan açısından önemli olacağı düşünülmüştür. Bu çalışma ile bütün katılımcıların görüşleri alınıp uygulamadaki eksikliklere dikkat çekilerek seçmeli drama dersinin gelecekte daha nitelikli ve verimli hâle getirilmesine katkı sağlanabilir. Bu doğrultuda araştırmanın

amacı, ortaokullarda seçmeli olarak yer alan drama dersinin öğrenciye, öğretmene ve okula sağladığı yararları ortaya koymak ve dersin uygulama süreci ile ilgili öğrenci, öğretmen, okul yöneticisi, veli ve drama uzmanlarının görüşlerine dayanarak sorunları belirlemek ve sorunların çözümlerine ilişkin öneriler sunmaktır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmanın verileri 2020-2021 eğitim öğretim yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 2020/198 protokol numaralı 06/08/2020 tarihli kararı ve Bolu Valiliğinin 39307281-605.-E. 17813446 sayılı 08/12/2020 tarihli izniyle toplanmıştır.

Çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde çalışmada kullanılan desene, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına ve sürecine, verilerin analizine ve geçerlik, güvenilirliğine yer verilmiştir.

Araştırma Deseni

Araştırma, uygulamalara yönelik derinlemesine bilgi edinmeyi amaçladığı için durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Durum çalışmasında ortam, bireyler, olaylar ve süreçler göz önünde bulundurularak bütüncül bir yaklaşımla bir veya birkaç duruma ilişkin etkenler üzerine derinlemesine araştırma yapılır ve bu durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri tespit edilmeye çalışılır. Durum çalışmasında, durumlar birbirinden farklı olduğu için sonuçları genellemek mümkün olmamaktadır. Ancak bir duruma yönelik elde edilen sonuçlar benzer durumların anlaşılmasını sağlayacak örnekler ve deneyimler oluşturabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Ortaokullarda drama dersinin uygulama sürecinde yer alan öğrencilerin, öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, velilerin ve drama alanında uzun yıllar çalışmış uzmanların dersle ilgili görüşleri, yoğun deneyimler barındırdığından araştırmada durum çalışması tercih edilmiştir. Bu amaçla araştırma süresince seçmeli drama dersinin uygulanma sürecinde yer alan öğrencilerin, öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, velilerin ve drama alanında üniversitelerde ve sivil toplum kuruluşlarında en az on yıl çalışmış, drama lideri yetiştiren, ulusal ve uluslararası çapta bilimsel drama çalışmaları düzenleyen öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Belirli temalar çerçevesinde katılımcıların deneyimlerini nasıl inşa ettikleri, nasıl yorumladıkları ve seçmeli drama dersinin söz konusu deneyimi nasıl etkilediği, bu deneyimlere ne gibi anlamlar yükledikleri üzerinde durulmuştur.

Çalışma Grubu

Katılımcıların seçimi, amaçlı örnekleme yöntemlerinden çok çeşitli örnekleme yoluyla yapılmıştır. Patton’a (2018) göre amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Bu örnekleme yöntemine göre çalışma grubu belirlenirken öncelikle ortaokulların 5 veya 6. sınıflarında drama dersinde en az bir eğitim öğretim yılı görev almış ve üniversitelerin lisans programlarında drama dersi almış 20 Türkçe öğretmeni

seçilmiştir. Bunun yanı sıra okulda en az bir yıl drama dersine katılmış 5. ve 6. sınıfta eğitim gören 23 ortaokul öğrencisi ile bu öğrencilerin velileri, okulunda drama dersi etkin şekilde uygulanan 7 okul yöneticisi ile üniversitelerde ve sivil toplum kuruluşlarında en az on yıl drama eğitimi vermiş 12 drama uzmanı yer almıştır. Drama uzmanları, seçmeli drama dersine giren öğretmenlerin lisans eğitiminde ve sivil toplum kuruluşlarında yaygınlaşmasında, dramanın bilimsel anlamda ulusal düzeyde gelişmesinde ve dersin programının hazırlanmasında etkin rol oynamaktadırlar. Bu yönüyle, dramaya yönelik yoğun deneyim ve bilgiye sahip olmalarından dolayı çalışma kapsamında uzman görüşleri önemli görülmektedir. Bütün katılımcılar, araştırmaya gönüllü katılmışlardır. Katılımcı gruplara ilişkin bilgiler Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri

Kişisel bilgiler		f	%
Cinsiyet	Kadın	13	65
	Erkek	7	35
Mezun olunan bölüm	Türkçe Öğretmenliği	17	85
	Türk Dili ve Edebiyatı	3	15
Hizmet süresi	1- 5 yıl	2	10
	6 -10 yıl	4	20
	11- 15 yıl	9	45
	16 +	5	25
Öğrenim durumu	Lisans	17	85
	Lisansüstü	3	15
Toplam		20	100

Tablo 1'deki bulgulara bakıldığında araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin 13'ü kadın, 7'si erkektir. Öğretmenlerin 3'ü Türk dili ve edebiyatı bölümünden, 17'si Türkçe öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. Katılımcıların mesleki deneyimleri 2 ila 20 yıl arasında değişmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmının hizmet süresi 10 yılın üzerindedir. Öğretmenlerin öğrenim durumuna bakıldığında 17'si lisans, 3'ü lisansüstü öğrenim görmüştür.

Tablo 2. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

Kişisel bilgiler		f	%
Cinsiyet	Kız	15	65,2
	Erkek	8	34,8
Sınıf	6.	2	8,6
	7.	18	78,2
	8.	3	13
Toplam		23	100

Tablo 2'deki bulgulara bakıldığında, araştırmaya katılan öğrenci grubunun 15'i kız, 8'i erkektir. Katılımcıların 2'si 6. sınıf, 18'si 7. sınıf, 3'ü 8. sınıftır. Katılımcılardan 7. sınıfların daha fazla olmasında öğrencilerin en az bir, en fazla iki yıl seçmeli drama dersini deneyimlemeleri etkili olmuştur. 8. sınıf öğrencilerine daha az yer verilmesinde bu öğrencilerin seçmeli drama dersi

uygulamalarından uzun zaman ayrı kalmalarının ders deneyimlerinin etkisini azaltma olasılığı etkili olmuştur.

Tablo 3. Okul Yöneticilerinin Kişisel Bilgileri

Kişisel bilgiler	f	%	
Mezun olunan bölüm	Türkçe Öğretmenliği	2	28,5
	Sınıf Öğretmenliği	2	28,5
	Müzik Öğretmenliği	1	14,25
	Bilgisayar Öğretmenliği	1	14,25
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	1	14,25
Hizmet süresi	5-10 yıl	1	14,25
	11-15 yıl	3	42,8
	16+ yıl	3	42,8
Öğrenim durumu	Lisans	4	57,1
	Yüksek Lisans	2	28,5
	Doktora	1	14,25
	Toplam	7	100

Tablo 3'teki bulgulara bakıldığında araştırmaya katılan okul yöneticilerinin 2'si Türkçe öğretmenliği bölümünden, 2'si sınıf öğretmenliği bölümünden, 1'i sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünden, 1'i müzik öğretmenliği bölümünden, 1'i bilgisayar öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. Okul yöneticilerinin mesleki deneyimleri 5 ila 20 yıl arasındadır. Grubun büyük çoğunluğunun hizmet süresi 10 yılın üzerindedir. Okul yöneticilerinin öğrenim durumuna bakıldığında 4'ü lisans, 2'si yüksek lisans, 1'i doktora düzeyinde öğrenim görmüştür.

Tablo 4. Velilerin Kişisel Bilgileri

Kişisel bilgiler	f	%		
Cinsiyet	Kadın	13	56,5	
	Erkek	10	43,4	
	Meslek	Ev hanımı	6	26
		Öğretmen	6	26
		Öğretim üyesi	2	8,6
		Serbest meslek	2	4,3
Emlakçı		1	4,3	
Memur		1	4,3	
Emniyet mensubu		1	4,3	
Özel şirkette memur		1	4,3	
Asker		1	4,3	
Diş hekimi		1	4,3	
Harita teknikeri	1	4,3		
	Toplam	23	100	

Tablo 4'teki bulgulara bakıldığında araştırmaya katılan velilerin 13'ü kadın, 10'u erkektir. Öğrenci velilerinin 6'sı ev hanımı, 6'sı öğretmen, 2'si öğretim üyesi, 1'i asker, 1'i emlakçı, 1'i

memur, 1'i emniyet mensubu, 1'i özel şirkette memur, 2'si serbest meslek, 1'i dış hekim, 1'i harita teknikeridir.

Tablo 5. Drama Uzmanlarının Kişisel Bilgileri

Kişisel bilgiler		f	%
Cinsiyet	Kadın	7	58,3
	Erkek	5	41,6
Yaş	30-40	2	16,6
	41-50	4	33,3
	50+	6	50
Meslek	Akademisyen	11	91,6
	Drama eğitimcisi	1	8,3
	Profesör	4	33,3
Unvan	Doktora öğretim üyesi	5	41,6
	Öğretim görevlisi	2	16,6
	Drama eğitimcisi	1	8,3
Drama deneyimi	11-20	3	25
	20+	9	75
Toplam		12	%100

Tablo 5'teki bulgulara bakıldığında araştırmaya katılan drama uzmanlarının 7'si kadın, 5'i erkektir. 3 drama uzmanının drama alanındaki tecrübesi 11 ila 20 yılken 9 drama uzmanının tecrübesi 20 yılın üzerindedir. Katılımcıların büyük bölümünün drama deneyimi 20 yılın üzerindedir. Drama uzmanlarının 11'i akademisyen, 1'i drama eğitimcisidir. Katılımcıların 4'ü profesör, 5'i doktor öğretim üyesi, 2'si öğretim görevlisi, 1'i drama eğitmeni unvanına sahiptir.

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Araştırmada öğretmenler, öğrenciler, okul yöneticileri, veliler ve drama uzmanlarıyla ile yapılan görüşmeler yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak yapılmıştır. Drama dersi ile ilgili katılımcılara yönelik 5 görüşme formu (Öğretmen Görüşme Formu, Öğrenci Görüşme Formu, Veli Görüşme Formu, Okul Yöneticisi Görüşme Formu ve Drama Uzmanı Görüşme Formu) hazırlanmıştır. Araştırmada öğrenci görüşlerine, seçmeli drama dersini en az bir yıl deneyimledikleri ve dersin uygulama sürecine yönelik olumlu ve eksik yönleri bizzat yaşadıklarından yer verilmiş olup veli görüşlerine de dersi niçin seçtiklerini, dersin onlar için önemini ve çocukları üzerindeki etkilerini gördükleri düşünüldüğünden yer verilmiştir. Eğitim yöneticilerine ise dersin okulda uygulanmasından birinci derecede sorumlu olduklarından ve seçim sürecinin yönetmeliklere uygun şekilde gerçekleşmesine olanak tanıdıklarından yer verilmiştir. Öğretmenler, seçmeli drama dersinin bizzat uygulayıcıları olduğundan dersin olumlu yönlerini ve yaşanan sorunlarını yakından gözlemlediklerinden görüşlerine başvurulmuştur. Bunun yanında seçmeli drama dersine giren uzmanların lisans eğitiminde ve dersin programının hazırlanmasında dramaya yönelik yoğun deneyim ve bilgiye sahip olmalarından dolayı seçmeli drama dersinin daha nitelikli olması için görüşlerine ve önerilerine başvurulmuştur.

Görüşme formlarında yer alan sorular, ilgili her katılımcı için ayrı soru içeriklerinden oluşmuştur. Öğrencilere yönelik olan sorular, dersin uygulama boyutundaki olumlu ve eksik yönleri

içerirken öğretmenlere sorulanlar, dersin öğrenciye katkılarını ve uygulamada karşılaşılan sorunları içermiştir. Okul yöneticilerine yöneltilen sorular, dersin okula sunduğu katkılara ve yaşanan fiziksel sorunlara yönelik hazırlanmıştır. Veliler için hazırlanan sorular, dersin seçilme amacına ve çocuklarına sağladığı yararları yöneliktir. Drama uzmanları ise dersi verecek öğretmenin niteliklerini, ders ortamının özelliklerini ve dersin niteliğini artırmaya dönük soruları yanıtlamıştır. Böylelikle görüşme soruları, dersin katılımcılarını ilgilendiren boyutuyla ele alınıp hazırlanmıştır. Katılımcıların tümünden elde edilen görüşler e- posta aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme formlarındaki açık uçlu soruların iç geçerliliğini sağlamak amacıyla sorular, drama alanında dört uzmanın ve daha sonra Türkçe eğitimi alanında uzman üç öğretmenin görüşüne sunulmuştur. Kapsam geçerliği için uzman görüşü alınan yarı yapılandırılmış görüşme formları, uzmanların görüşleri (N=3) doğrultusunda tekrar düzenlenip katılımcı grubunun dışında yer alan Türkçe öğretmenlerine (N=6) ön uygulama olarak yapılmıştır. Yapılan ön uygulamanın sonunda oluşturulan soruların katılımcılar tarafından anlaşıldığı belirlenmiş ve daha sonra formlara son biçimi verilmiştir.

Katılımcılar, yüz yüze görüşme talebini, yaşanan Covid-19 salgını dolayısıyla uygun görmemiş ve görüşme formlarını yazılı olarak doldurmak istediklerini belirtmişlerdir. Görüşme formları, öğrenci, öğretmen, veli, okul yöneticisi ile drama uzmanlarına e-posta yoluyla gönderilmiş ve tüm katılımcılardan soruları yazılı olarak cevaplamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada öğretmen, öğrenci, veli, okul yöneticisi ve drama uzmanlarından elde edilen veriler, içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. İçerik analizinde ulaşılmak istenen asıl hedef, elde edilen verilerde bulunan birbirine benzer, ilişkili verileri belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirmek, bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyip yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Katılımcılardan görüşme formları yoluyla elde edilen veriler çözümlenirken araştırma amacına yönelik ifadeler için temalar belirlenmiştir. Veriler iki farklı alan uzmanı tarafından okunarak belirlenen temaların altına kodlanmıştır. Her katılımcının konu ile ilgili görüşü sunulurken öğretmenler: “Öğrt₁, Öğrt₂, Öğrt₃... ; öğrenciler: Ö₁, Ö₂, Ö₃... ; yöneticiler: Y₁, Y₂, Y₃...; veliler: V₁, V₂, V₃... ; uzmanlar: U₁, U₂, U₃...” şeklinde numaralar verilerek aktarılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlilik

İki uzman, verilerin içerik analizini birbirlerinden bağımsız yaparak temalar oluşturmuş ve elde ettikleri sonuçları karşılaştırarak temaların uyumlarını gözden geçirmiştir. Kodlanan verilerin güvenirliliği için Miles ve Huberman’ın (1994, s. 64) formülü [Güvenirlilik= görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı X 100] kullanılmıştır. Buna göre yapılan hesaplamalarda uzmanlar arasındaki uyum oranının %90 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, veri analizi sürecinde ulaşılan sonuçları doğrulamak amacıyla nitel araştırma alanında iki uzmandan yardım alarak oluşturulan kod ve temalar hakkında görüş birliğine ulaşılmıştır. Bu aşamadan sonra bazı düzenlemeler yapılmış, bulguların son şekline karar verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde katılımcıların seçmeli drama dersi ile ilgili görüşleri üç ana temada sunulmuştur. Birinci temada drama dersi ve olumlu yönleriyle ilgili bulgulara, ikinci temada drama dersinin uygulamasında karşılaşılan sorunlarla ilgili bulgulara, üçüncü temada drama dersinin uygulanabilirliğinin geliştirilmesiyle ilgili bulgulara yer verilmiştir.

1. Drama Dersi ve Olumlu Yönleri

Dersin Seçilme Süreci

Araştırmada yer alan katılımcıların görüşleri doğrultusunda drama dersinin seçilme sürecine yönelik bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 6. *Drama Dersinin Seçilme Süreci*

Drama Dersinin Seçilme Süreci	f
Öğrencinin isteği	24
Seçilmesindeki engeller	20
Öğretmen-veli işbirliği	16
Öğretmen etkisi	13
Veli etkisi	4

Tablo 6’daki bulgular incelendiğinde, ortaokullardaki drama dersinin seçilme sürecinde 24 katılımcı; öğrencilerin isteğinin etkili olduğunu, 20 katılımcı dersin seçilmesinde engeller olduğunu, 16 katılımcı öğretmen-veli işbirliğinin seçimde etkili olduğunu, 13 katılımcı öğretmenin etkili olduğunu, 4 katılımcı velinin etkili olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan yöneticiler, veliler ve öğrenciler, okullarındaki seçmeli drama dersinin tercih edilmesinde sınıf rehber öğretmenlerinin, Türkçe öğretmenlerinin, ailelerin, öğrencilerin kendi ilgi ve meraklarının yönlendirici olduğunu belirtmiştir. Araştırmada yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

Okullardaki seçmeli dersler genelde sınavlara hazırlamaya destek amaçlı olduğunu düşünüyorum. O yüzden seçerken çocuklarımızın ders seçimlerinde bunu düşünerek yönlendiriyoruz. O yüzden çocuklarımızın ne düşündüğünü ne istediğini bazen es geçiyoruz. Bu yüzden zaman zaman üzülüyorum (V2).

Şu anki sistemde veli baskısı ve sınav baskısına göre düzenlenmektedir... Aynı şekilde okul idarelerinde kendilerini sınav bakımından gösterebildikleri için diğer dersleri önemsiz görüp sınavda çıkan dersler önemlidir diyerek bu derslerin seçilmesi daha çok tercih ediliyor. Bir de hangi branşta fazla öğretmene varsa ona ders vermek için de ne yazık ki ders ayarlaması yapılıyor (Y4)

İlginç, eğlenceli ve değişik bir ders olduğu için. Çünkü annem öğrencilerine anlatırken de duymuştum (Ö1)

Bütün derslerden yorulup drama dersine gelişirken dinlenmeye geliyormuşum gibi hissediyordum (Ö2)

Sosyal bir insan olabilmek için drama dersini tercih ettim (Ö23)

Dinlenme dersi gibi geliyordu okul üstümüze gelirken drama dersi dinlendiriyordu (Ö2).

Okul yöneticileri ve velilere göre fiziki ortamın yetersizliği, öğretmen eksikliği, akademik başarı beklentisi, sınav kaygıları ve LGS sürecinden dolayı öğrenciler, istese de ilgisine göre seçim yapamamaktadır. Bunun yanında öğrenciler; drama dersini tercih etmelerinde dersin ilginç ve eğlenceli olmasının, heyecan ve mutluluk vermesinin, drama dersinde kendilerini daha rahat ifade etme imkânı oluşmasının, sosyalleşme olanağı bulmalarının ve drama öğretmenini sevmelerinin etkili olduğunu belirtmiştir. Araştırmanın bulgularından hareketle seçmeli drama dersinin öğrenciler tarafından ilgiyle karşılandığı, velilerin ve öğretmenlerin drama dersinin önemine yönelik farkındalıklarının olduğu söylenebilir.

Bilişsel, Duyuşsal ve Sosyal Gelişimi Desteklemesi

Dersin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerilerine katkısına yönelik bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. *Bilişsel, Duyuşsal ve Sosyal Becerilere Katkısı*

Beceriler	f
Duyuşsal Gelişim	49
Sosyal Gelişim	39
Bilişsel Gelişim	12

Tablo 7’deki bulgular incelendiğinde katılımcıların 49’u seçmeli drama dersinin öğrencilerin duyuşsal becerilerinin gelişiminde etkili olduğunu, 39’u sosyal gelişiminde etkili olduğunu, 12’si bilişsel gelişiminde etkili olduğunu belirtmiştir. Araştırmanın bulgularına göre seçmeli drama dersinin çoğunlukla öğrencilerin duyuşsal ve sosyal gelişimlerinde etkili olduğu görülmektedir. Araştırmada yer alan öğretmen, öğrenci, veli ve okul yöneticilerine göre drama dersi çocukların; duyuşsal gelişim açısından yaratıcılık, hayal gücünü kullanma, tasarlama, imgelem, özgüven, çekingenliğini yenme, ön yargıdan kurtulma ve başarıma duygusu gibi özelliklerini geliştirmektedir. Sosyal gelişim açısından drama; iletişim ve duygudaşlık kurma, işbirliği, yeni arkadaşlar edinme, beden dilini kullanma ve rol oynama becerileri geliştirmektedir. Öğrencilerin bilişsel gelişimi açısından ise problem çözme, olaylara farklı bakış açısıyla bakma, odaklanma, taktik geliştirme, farklı düşüncelere önem verme ve kendini tanıma ile gerçek ve kurguyu ayırt etme becerilerini geliştirmektedir. Araştırmada yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

Özellikle drama dersi öz güveni ve başarı algısı düşük öğrencileri sınıfta etkin hale sokar. Çünkü drama dersinde herkes başarılıdır, öğrencinin yaptıkları kendisini mutlu eder (Öğrt3)

Çocuk hem kendini ve özelliklerini keşfederken hem de farklı kişilerle iletişim kurmayı öğrenecektir. Yerine göre utangaçlığını, sıkılganlığını, odaklanamamayı ortadan kaldıracak, duygudaşlık kurmayı öğrenmeyi sağlayacaktır (V14)

Sahneye çıkmaya ve insanların karşısında konuşmaya çekinirdim. Drama dersi sayesinde bunu yendim (Ö12)

Başka kişilere on yargılı olmaktan kurtuldum (Ö13).

Yaşam Becerilerini Geliştirmesi

Dersin öğrencilerin yaşam becerilerine ilişkin katkısına yönelik bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. *Yaşam Becerilerini Geliştirmesi*

Yaşam Becerileri	f
Öğrenciyi Mutlu Etme	36
Öğrenciyi Yaşama Hazırlama	6
Öğrenciyi Tanıma	5
Öğrencinin Oyun Dağarcığını Geliştirme	3
Öğrencinin Sanatsal Becerilerini Geliştirme	2

Tablo 8’deki bulgular incelendiğinde katılımcıların 36’sı seçmeli drama dersinin öğrencilere mutluluk ve heyecan duyguları yaşattığını, 6’sı onları yaşama hazırladığını, 5’i öğrenciyi tanımayı sağladığını, 3’ü oyun dağarcığını geliştirdiğini, 2’si sanatsal becerileri geliştirdiğini belirtmiştir. Bu bulgulardan hareketle seçmeli drama dersinin öğrencilerin olumlu duygular yaşamaları ve yaşam becerilerini geliştirmesi açısından önemli olduğu söylenebilir. Araştırmada yer alan öğretmen, öğrenci, veli ve okul yöneticilerine göre drama dersi; öğrencilerin mutlu olma, yaşama hazırlanma, oyun dağarcığını geliştirme, sanatsal becerilerine ve öğrenciyi tanıma ile ilgili yaşam becerilerinin gelişmesine katkı sunmaktadır. Araştırmada yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

Okula koşa koşa gidiyorum ki ilk pufu ben kapayım. Gelirken mutlu ve heyecanlı oluyorum (Ö19)

Kendimi daha iyi ifade edebiliyorum. Yeni oyunlar öğreniyordum. Hayal gücümü genişletti (Ö23)

Yeni arkadaşlar edindim. Farklı oyunlar öğrendim (Ö11)

Öncelikle drama derslerinde çocuğumuz hayatın bir nebze provasını yapmakta ve bu süreçte hayata hazırlanmaktadır. Ayrıca sosyal duygusal öğrenme ve ifade becerilerini geliştirirken aynı zamanda drama adeta bir rahatlama mekanizması görevini de görerek bizim ailecek tasvip etmediğimiz konvansiyonel eğitimin dezavantajlarını da elimine etmektedir. Kendini tanıma, empati, empatik ilgi, liderlik, iletişim becerisi, etkin dinleme, konuşma becerileri, gelişim alanının genişlemesi gibi de katma değeri olmaktadır bu derslerin (V2)

Okul yöneticilerine ve öğrencilerin drama içinde sorunlarını çözmesi hayata hazırlanması açısından önemli bir ders. Bu ders kapsamında öğrenciler ayrıca empati yapmayı başkalarının fikirlerine önem vermeyi de öğreniyorlar (Y6)

Evet, çünkü hayattaki farklılıkları ve eğlenceleri öğreniyorum (Ö6)

Genellikle ardından sayısal bir ders olduğu için çantanın o ağırlığını çeke çeke sınıftan çıkıyorum ve hüzünlü bir şekilde derse kaplumbağa hızıyla gidiyorum (Ö19).

Öğretmeni Geliştirmesi

Dersin öğretmeni geliştirmesine yönelik bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Gelişimi

Öğretmeni Geliştirmesi	f
Kaynaklardan Yararlanma	11
Bilişim Ağlarından Yararlanma	7
Meslektaşlarına Danışma	7
Eğitim Çalışmalarına Katılma	5
Drama Uzmanlarına Danışma	4

Tablo 9’deki bulgular incelendiğinde seçmeli drama dersine giren öğretmenlerden 11’i kendini geliştirmek için kaynaklardan yararlandığını, 7’si bilişim ağlarını takip ettiğini, 7’si meslektaşlarına danıştığını, 5’i eğitim çalışmalarına katıldığını, 4’ü drama uzmanlarına danıştığını belirtmiştir. Bu bulgulardan hareketle seçmeli drama dersinin derse giren öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağladığı söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenler, drama dersinde daha faydalı olmak ve kendilerini geliştirmek için eğitimlere katıldıklarını, kaynak taradıklarını, işbirliği yaptıklarını, drama uzmanlarına danıştıklarını ve bilişim ağlarını takip ettiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmada yer alan katılımcıların **görüşlerinden** kesitler aşağıda verilmiştir.

“Drama ile ilgili kitapları okumaya çalışıyorum. Özellikle internet üzerinden yapılmış çalışmaları izliyorum. Ama kendimi bu alanda yeterli bulmuyorum (Öğrt1)

Bu kapsamda düzenlenen atölye çalışmalarına katılıyorum. (Öğretmen Ağı Atölye Çalışmaları) ayrıca eksikleri olsa da hizmet içi eğitim çalışmalarına katılıyorum (Öğrt5)

Drama eğitimi alanında uzman kişilere danışıyorum. Konuyla ilgili çeşitli makaleleri ve kitapları inceliyorum. Zümre arkadaşlarımla fikir alışverişinde bulunuyorum (Öğrt3)

Bu konudaki yeterliliğimi artırmak için hizmet içi seminerlere katılmaya çalışıyorum. Drama dersinde yapılan etkinliklerin paylaşıldığı sosyal medya kanallarını takip etmeye çalışıyorum. Bu alanda tecrübeli olduğumu düşündüğüm kişilerle fikir alışverişi yapıyorum (Öğrt7)

Drama dersini daha öncesinde vermiş olan meslektaşlarımla tecrübelerine ve birikimlerine sık sık başvurduğum, her hafta dersime çalışarak birkaç kaynağı kendimce harmanlayıp uygulanabilir hale getirmek için çok uğraştım (Öğrt8)

Kurs aldım. Bu konuda seminere katıldım. Ayrıca araştırıp bu konuda sahada çalışan yönetmen oyuncu arkadaşlardan destek ve yardım alıyorum (Öğrt14).

2. Drama Dersinin Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar

Bu bölümde drama dersinin uygulama sürecinde yaşanan sorunlara yönelik bulgulara yer verilmiştir. Uygulamada karşılaşılan sorunlara yönelik bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Dersin Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar

Seçmeli Drama Dersinin Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar	f
Araç Gereç Eksikliği	25
Fiziki Ortam Eksikliği	24
Öğretmen Yeterlikleri	17
Kılavuz Kitap Eksikliği	6
Öğretim Programının Yeterliği ve İşlevselliği	11

Araç Gereç Eksikliği

Tablo 10'daki bulgular incelendiğinde katılımcılardan 25'i araç gereçlerin, 24'ü fiziki ortamın, 17'si öğretmen yeterliklerinin, 16'sı kılavuz kitapların, 11'i drama öğretim programının eksik yönleri olduğunu belirtmiştir. Bu bulgulara göre seçmeli drama dersinin uygulama sürecinde araç gereç ve atölye yönüyle oldukça fazla sorun olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenler ve okul yöneticileri, okullarında seçmeli drama dersinde kullanabilecek araç ve gereçlerin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan 1 öğretmen, hiçbir uyarının olmadığı atölyenin daha verimli olacağını belirtmiştir (Öğrt₁₇). Araştırmaya katılan 1 yönetici, ders araç gereçleri bakımından yeterli olduğunu (Y₃) ifade etmiştir. Araştırmaya yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

“Yeterli olduğu söylenemez. Ortaokullar sadece okul aile birlikleri marifetiyle harcamalar yapabilmekte ve maalesef de bu bütçe oldukça sınırlı olmaktadır. Daha çok ikili ilişkilerle öğretmen, veli ve diğer paydaşların yardımıyla yapılabilmektedir (Y1)

Araç ise yok denecek kadar azdır. Bu ders için araçları idareciler meraklı ise hazırlar yoksa derse giren öğretmen hazırlar (Y2)

Yeterli değildir. Bizim okulumuzda bodrum katta hava almayan birkaç minder olduğu bir yerin yeterli olmadığını düşünmekteyim. Drama dersleri için araç gereçler genellikle o derse giren öğretmenler tarafından temin edilmektedir (Y4)

Drama dersi için kaynaklar kesinlikle yetersiz. En büyük sorun bence bu. Öğretmenlerin ulaşabileceği kaynak ve materyal oldukça kısıtlıdır. Var olan kitaplarda yönlendirme bölümleri çok soyut kalıyor. Ayrıca kaynaklardaki drama planları sınıf seviyesi göz ardı edilerek yapılıyor. Ortaokul ve lisedeki birçok kazanım aynı. Drama kaynaklarının internet üzerinden canlı bir şekilde verilmesi gerekiyor. Teoriden çok pratik yani canlı materyal şeklinde olmalıdır. Ayrıca birçok kaynaktan yapılacak etkinliklerin kazanımları yok. Yani o oyunu oynayınca çocuklar ne kazanacak bilişsel ve duyuşsal açıdan? Pek belirtilmiyor (Öğrt1)

Hayır, yeterli değil. Drama öğretiminin en büyük eksikliğinin bu alanda olduğunu düşünüyorum. Öğretim programı başta olmak üzere alanda isim yapmış kişilerde dâhil olmak üzere mevcut kaynakların yetersiz olduğunu ve çocuk gelişimi, öğrenciye görelilik ilkelerine uygun düşünmediğini düşünüyorum (Öğrt5).”

Fiziki Ortam Eksikliği

Araştırmaya yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

Ne yazık ki mevcut drama sınıfları yeterli değildir. Bu tip sınıfların yapılması okulların mimari yapısı çizilirken düşünülmeli ve tüm okullarımıza eklenmelidir. Bakanlığın merkezi olarak seçmeli derslerin fiziki mekânını düşünmesi gerekmektedir (Öğrt8)

Okulda drama dersleri için sunulan araçların yeterli olmadığını düşünüyorum. Farklı materyallerin sunulması çocukların hayal güçlerinin gelişmesini, eleştirel düşünebilmelerini teşvik edeceği için bu alanın da geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum (Öğrt7)

Ne yazık ki yeterli değildir. Bir önceki sorularda cevap verdiğim gibi devlet okullarında daha çok sınavda çıkan dersler daha çok önem verildiği için sınıflar kurulmamaktadır. Çevremde gördüğüm kadarıyla bu sınıflara genellikle özel okullar yatırım yapmaktadır. Bu tip sınıfların yapılması okulların mimari yapısı çizilirken düşünülmeli ve tüm okullarımıza eklenmelidir. Bakanlığın merkezi olarak seçmeli derslerin fiziki mekânını düşünmesi gerekmektedir (Y4)

Yeterli değil. Gönül ister ki daha geniş ve düzenli bir sınıfta yapılsın. Fakat okulun fiziki şartları buna uygun değil. Eğitim ortamını öğretmen hazırlamalı, idare destek olmalı (Y5)

Büyük bir okul olmamıza rağmen drama dersleri için fiziki mekânlarımız yeterli değil. Okul olarak dramaya biraz daha önem vermemiz gerekmektedir (Y6).”

Araştırmaya katılan öğretmen ve okul yöneticilerine göre okullarda drama çalışmalarının yapılabileceği bağımsız atölyeler yeterince bulunmamaktadır. Okulunda drama atölyesi bulunan öğretmenler ise atölyelerin genişlik, ferahlık, temizlik, ışık, ses yalıtımı ve ısı yönünden yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmen Yeterlikleri

Araştırmaya katılan öğretmenlere ve okul yöneticilerine göre lisans eğitiminde alınan drama dersi, okullarda drama dersini yürütmek için yeterli değildir. Öğretmenler, lisans eğitiminde gördükleri drama dersinde tiyatro sahnelemek için rol çalışmaları yaptıklarını ve bu çalışmalarda önemli deneyimler edindiklerini belirtmişlerdir. Fakat bir drama oturumunun nasıl hazırlanacağını ve dersin kazanımlarının drama yoluyla öğrenciye nasıl aktarılacağı ile ilgili standart bir drama ders içeriğinin olmamasının kendileri açısından eksiklik olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler, drama dersini daha verimli yürütmek için kendilerini bu alanda mesleki olarak geliştirme çabası içerisinde olduklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan 4 okul yöneticisi, okullarındaki seçmeli drama dersine girecek uzman öğretmenin kısıtlı sayıda olduğunu belirtmiştir (Y₁, Y₂, Y₃, Y₇). Araştırmaya yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

Ben lisansta aldığım drama eğitiminde çok mutlu olup, çok eğleniyordum. Bu eğitim kesinlikle uygulamalı alınmalı ancak eğitimi şu açıdan eksik buluyorum, aldığımız eğitimin sonucunda yaratıcılığımızı kullanarak bir drama etkinliği nasıl yazılabilir, nasıl geliştirilebilir ile ilgili de bir eğitim eklenebilir. Tabii bu eğitim de en az bir dönemi içermelidir diye düşünüyorum (Öğrt19)

Hayır, yeterli değildir. Lisansta “Drama ve Canlandırma” adı altında aldığımız derste daha çok uygulamalı bir ders süreci tasarlanmıştı. Yani bir oyunda rol almıştık. Bunun ne kadar drama eğitimi ve öğretimiyle ilişkili olduğu tartışmalıdır. Anlatmak istediğim bir drama ya da tiyatro oyununda rol almak başka bir şeyken bunun eğitsel kazanımlarla ilişkilendirilip çocuklara kazandırılma çabasının çok ayrı şeyler olduğunu düşünüyorum. Bu kapsam da Türkçe dersi öğretmen adaylarına daha çok drama eğitim ve öğretiminin nasıl verileceğine dönük programlara ihtiyaç vardır (Öğrt5)

Bu yıl 6.sınıf seçmeli drama dersine isteğim dışında girmek önce beni fazlasıyla kaygılandırdı. Dersin vermeyi hedeflediği kazanımlar, benim bilgi eksikliğim, Öğrencilerimin dersten ve benden beklentileri beni sürekli araştırmaya yöneltti. Hatta buna mecbur kaldım. Çünkü okul, öğrencinin sosyalleşme sürecinde yapbozun en önemli parçası. Drama dersi de bu ihtiyacı karşılayabilecek en önemli ders. Bu ikili ve sarsılmaz ilişki, drama dersini üstünkörü işlemekten de alıkoyuyor. Ben bu duyguyu ve sorumluluğu çok sık hissettim. Drama dersini daha öncesinde vermiş olan meslektaşlarımın tecrübelerine ve birikimlerine sık sık başvurdum, her hafta dersime çalışarak birkaç kaynağı kendimce harmanlayıp uygulanabilir hale getirmek için çok uğraştım. Bu anlamda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülecek bir sertifika ve donanım kursunu da sabırsızlıkla bekliyorum (Öğrt8).”

Öğretmen Kılavuz Kitap Eksikliği

Araştırmaya katılan öğretmenlere göre drama dersinde kullanılmak üzere ortaokul öğrencilerinin yaş ve gelişim özelliklerine uygun öğretmen kılavuz kitabı bulunmamaktadır. Bundan dolayı öğretmenler dersi kendi olanaklarıyla ve kısıtlı imkânlarla yürütmektedirler. Öğretmenlerin drama kazanımlarını gerçekleştirmek için yönlendirici bir kılavuz kitaba ihtiyaçları vardır. Araştırmaya yer alan katılımcıların **görüşlerinden** kesitler aşağıda verilmiştir.

Okulda ve elimizde bulunan kaynaklar maalesef yeterli değil. Drama dersini vereceğimiz zaman kendi imkânlarımızla kaynak ediniyoruz ve yapabileceğimiz çalışmaları araştırıyoruz. Bu alanda kılavuz kitap niteliği taşıyacak kaynaklara ihtiyaç duyuyoruz (Öğrt7)

Kaynak yetersizliği bariz belli etkinlik bulma ya da drama dersini zengin içerikli işleme de sıkıntı yaşayabiliyoruz (Öğrt11)

Sadece bir drama sınıfımız var lakin içerisinde süreçte kullanacağımız materyalleri kendimiz temin etmeye çalışıyoruz (Öğrt13)

Öğretim Programının Yeterliliği ve İşlevselliği

Araştırmaya yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

“Toplam 21 sayfa olan ilk 7-8 sayfası tüm programlarda olduğu gibi ortak açıklamalara ayrılmış bir kazanım listesinden ibaret olduğunu düşünüyorum. Buna paralel olarak sadece ünite ve ders süresi tablosuna yer verilmiştir (Öğrt5)

Ortaokul 5 ve 6. Sınıf Drama Dersi Öğretim Programı genel çerçeveyi ifade etmesi açısından yeterlidir fakat içerik açısından, öğretmene yol göstermesi bakımından

geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Birçok hususun sadece teoride kalması pratiğe dair detayların yetersiz olması dersi yürüten öğreticiyi kararsızlığa itebilir (Öğrt7)

Taslak olarak incelendiğinde yeterli bir öğretim programı ama işlevsel uygulanabilirliği tartışılır. Bu öğretim programındaki hedeflenen kazanımlar gerçek eğitim-öğretim programı içinde ne kadar karşılık bulmaktadır? Öğretmen drama dersinin bir ihtiyaç olduğunun bilincinde midir ve bu dersin içeriği Türk toplumunun sosyo-kültürel yapısına uyarlanabilmiş midir sorularından hareketle bu dersi işlemek için öğretmenin yeterliliği hedeflenmediği sürece yeterli bir öğretim programı tek başına önemsizdir. Önemli ve gerekli olan ise öğretmeni yeterli kılmaktır, programı değil (Öğrt8).”

Araştırmaya katılan öğretmenlere göre drama dersi öğretim programı, kazanımlar açısından yeterlidir. Fakat program, sadece kazanımlar ile ünite tablosunu içerdiğinden, etkinlikler hakkında fikir vermediğinden öğretmenler tarafından işlevsel görülmemektedir.

3. Seçmeli Drama Dersinin Uygulanabilirliğinin Geliştirilmesi

Dersin uygulanabilirliğinin geliştirilmesine yönelik bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. *Dersinin Uygulanabilirliğinin Geliştirilmesi*

Seçmeli Drama Dersinin Uygulanabilirliğinin Geliştirilmesi	f
Fiziki Ortamın Geliştirilmesi	51
Araç Gereçlerin Geliştirilmesi	44
Yasal Düzenleme Gerekliği	27
Öğretmenlerin Yetiştirilmesi	26
Bütçe Gerekliği	13

Tablo 11’deki bulgular incelendiğinde seçmeli drama dersinin ortaokullarda daha etkili ve verimli olması için katılımcıların 51’i fiziki ortamın geliştirilmesi gerektiğini, 44’ü dersin araç gereç yönüyle geliştirilmesi gerektiğini, 27’si yasal düzenleme yapılması gerektiğini, 26’sı öğretmenlerin yetiştirilmesi gerektiğini, 13’ü bütçe gerektiğini belirtmiştir. Seçmeli drama dersinin verimliliğini artırmak için ortaokullardaki atölye, araç gereç, öğretmen nitelikleri ve bütçe gereksinimini karşılamaya dönük yasal bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Fiziki Ortamın Geliştirilmesi

Araştırmaya katılan öğretmen, öğrenci, okul yöneticisi, veli ve drama uzmanları, ortaokullardaki drama dersi yapılan ortamların öğrencilerin rahat hareket edebileceği genişlikte, temiz, ferah, ısı ve ışık yönünden yeterli, güvenli bir ortam olması gerektiğini belirtmişlerdir. Atölyelerin zemininin parke gibi yumuşak ve sağlıklı malzemelerden oluşması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılara göre, atölyelerde doğaçlamalara uygun küçük bir sahne, birbirlerini görecektir şekilde düzenlenmiş kolçaklı sandalyeler bulunmalıdır. Katılımcı görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir. Araştırmaya yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

“Okulda drama dersleri için özel bir derslik olmalıdır. Drama yaparken kullanılacak araç ve gereçler, öğrencilerinin kendilerini izleme fırsatı

bulabilecekleri ayna kaplı bir duvar ve ayakkabısız girilebilecek bir zemin olmalıdır (Öğrt15)

Fiziki şartların iyileştirilmesi gerekir ya da ayrı bir drama sınıfı yoksa mutlaka oluşturulması gerekir. Görsel ve işitsel duyuları destekleyen araç gereçler bulunmalı. Öğrencinin rahat olabileceği bir ortam oluşturulmalı. Gerek bireysel gerek grup çalışmaları için yeterli büyüklükte olmalı. Öğrencinin yaratıcılığını harekete geçirecek özellikleri taşımalı (Öğrt4),

Fiziksel koşullar eğitim ve öğretimi doğrudan etkiler. Bu nedenle yaratıcı drama derslerinin yapılacağı ortamın yeteri kadar ışık alan bir alan olması gereklidir. Zemini kolay temizlenebilir özellikte olan (laminant parke gibi) bir malzemeyle döşenmiş, sıraların olmadığı, oturma için büyük minderlerin bulunduğu bir alan yeterlidir. Bu minderler aynı zamanda canlandırmalarda mekân oluşturmak içinde kullanılabilir. Ayrıca ses yalıtımı sağlanması da rahat bir çalışma alanı sağlar (U9).”

Araç Gereçlerin Geliştirilmesi

Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilere göre seçmeli drama dersinde gerekli araç gereçlerin yer alması gereklidir. Katılımcılara göre atölyelerde masal, hikâye ve şiir çalışmaları için küçük bir kitaplık, öğrencilerin yaratıcılıklarını harekete geçirebilecek görseller, rahatlıkla kullanabilecekleri şapka, baston, top, gitar, abaküs, iskelet maketi vb. bulunduğu aksesuar sandığı / bavulu ve kostüm dolabı bulunması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanında katılımcılara göre derslerde farklı materyallerden oluşan bir aksesuar sandığı ve kostüm dolabı olması dersin içeriğini ve işlenişini; öğrencilerin yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini, aynı zamanda eleştirel düşünme becerilerini daha etkin kullanmalarına fırsat yaratacaktır. Ayrıca öğretmenler drama atölyelerinin, içerisinde akıllı tahta, bilgisayar, mikrofon gibi teknolojik aletlerin de bulunduğu bir yaşam ve sanat atölyesine dönüştürülmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Araştırmaya yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

Farklı kutu oyunları, tablolar, etkinlikler için kostümler, farklı bilim dalları için maketler olmasını isterdim (Ö8)

Duvarlarda öğrencilerin gizil güçlerini harekete geçirebilecek resim, tablo ya da aksesuar olmalıdır. Rollere bürünmek için kullanabilecekleri şapka, baston vb. aksesuarlar olmalı ve bunlar düzenli bir dolaba yerleştirilmelidir. Sandalye ve minder gibi oturabilecekleri rahat bir ortam olmalıdır. Diğer derslerle ilişkilendirilebilecek (top, gitar, abaküs, iskelet maketi...) aletler olmalıdır. Dramada müzik ve görsel de önemlidir. Bu nedenle bilgisayar, mikrofon gibi teknolojik alt yapı da olmalıdır. Çok şatafatlı ve süslü bir ortam olmamalıdır. Çok fazla resim ve aksesuar göz yoracağı için belli ölçüde olmalıdır (Öğrt1)

Kostümler olmasını isterdim. İzlenebilecek tiyatro kasetleri olabilirdi (Ö9)

Kostümler, aksesuarlar (şapka, gözlük, vb.) (Ö12)

Başköşede küçük bir sahne olması ve yerler için daha fazla minder olmasını isterdim (Ö14)

Drama için gerekli malzemelerin olmasını mesela drama kitapları, kıyafetler, birkaç müzik aleti bile olabilir (Ö18)

Yasal Düzenleme Gerekliği

Araştırmaya yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

Drama Atölyesi Yönergesi çıkarılabilir. Bu yönerge ile drama uygulanacak mekânlar için standartlar geliştirilebilir (U3)

Dramanın tüm kademelerde uygulanması için bir yasal düzenleme çıkarılmalı (Öğrt16)

Okullarda drama atölyeleri oluşturulması için Bakanlık tarafından bu ortamların donanım ve teşrihi yapılmalıdır. Okulların ekonomik durumu bunu yapmaya uygun değildir (Y7)

Bakanlık bu konuda çalışan sivil toplum örgütleri ve üniversite bölümleri ile işbirliği içinde olmalı ve temel ihtiyaçları saptayıp gidermelidir (U7)

Alan uzmanı öğretmenler derse girmeli, atölyelerde kullanılan materyaller zenginleştirilmeli, okul yöneticileri hem öğretmenleri hem de öğrencileri destekleyici bir tutum sergilemelidir. Bakanlığımız bütçeleme işlemlerinde bu alana ilişkin de bir perspektif sunmalı vb. (Y1)

Okul aile birliği olanakları ve bağışlar ile karşılanmaktadır (Y4).

Araştırmaya katılan öğretmenlere, öğrencilere, okul yöneticilerine, velilere ve drama uzmanlarına göre drama dersi seçmeli ders olmaktan çıkarılıp ortaokulların bütün sınıf düzeylerinde zorunlu ders olarak okutulmalıdır. Katılımcılara göre drama dersi, çerçevesi MEB tarafından belirlenmiş bir yönetmelikle belirlenmeli ve her okulda yer almalıdır. Ayrıca katılımcılar, drama atölyelerinin yaygınlaşması ve atölyelerin ihtiyaçlarının giderilmesi için okullara belli bir bütçe ayrılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin Yetiştirilmesi

Araştırmaya yer alan katılımcıların görüşlerinden kesitler aşağıda verilmiştir.

Eğitim bilimleri, güzel sanatlar-genel kültür bilgisi ve alan bilgisi bu yeterlik için üst çerçevelerdir. Ancak drama eğitimliğinde harekete, eyleme yatkın olmak, insana yakın bulunmak ve iyi bir kurgu bilgisine sahip olmak gerekir. Talim Terbiye Kurulunun önce drama dersini verebilecek öğretmenler listesinden Türkçe ve edebiyat öğretmenleri zorunluluğunu çıkartması gerekir. Ayrıca drama dersini verebilecek özellikler de baştan yeniden belirlenmeli ve yazılmalıdır. Bunun için bir komisyon kurulmalı, üniversite ve sivil toplum örgütleri de bu komisyonda yer almalıdır. Yerel yönetimlerle işbirliğine gidilebilir mekân desteği için... Bundan önce alanda yetmiş ve MEB onaylı belgesi olmayan hiç kimse drama derslerini vermemelidir. Özellikle tiyatro, çocuk gelişimcileri, Türkçe ve edebiyat öğretmenleri uzun süreli yaratıcı drama eğitimi almadıkları sürece asla bu dersleri yürütmemelidir (U8)

Drama alanında yeterli donanımda olup olmamasına bakmak önceliğimiz. Bununla birlikte öğretmenimizin gönüllü olması da gerekmede (Y1)

Öğretmenin sağlıklı ve tutarlı bir kişiliğe sahip olması. Her yaş için yürütülecek olan drama etkinliklerinde drama liderinin mesleki formasyonu; eğitim, psikoloji, gelişim psikolojisi, tiyatro, müzik, plastik sanatlar, oyun ve tiyatro pedagojisi gibi alanları kapsamalıdır. Öğretmen disiplinler arası bir ilişkide kendini yetiştirmeli, yaratıcı nitelikler taşıyan, değişmeye açık bir kişiliğe sahip olmalıdır (U11)

En az eğitimde drama/yaratıcı drama anabilim dalları ya da programlarında lisansüstü çalışmalar yapmış olanlar veya 320 saat MEB onaylı yaratıcı drama eğitimli belgesine sahip olanlar bu dersleri yürütebilir. Bu konuda en ideali eğitim fakülteleri (eğitim bilimleri fakültesi) güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde drama eğitimi veya eğitimde drama anabilim dallarının açılması, bu ad altında bir lisans programı ya da çift/yan dal programının açılıp, herhangi bir öğretmenlik lisans mezununun bu programlardan mezun olmasıdır. Bunu YÖK bir türlü onaylamamakta, güzel sanatlar eğitiminin hâlâ sadece resim iş ve müzik alanından ibaret olduğunu savunmaktadır (U8).

Araştırmaya katılan öğretmen, okul yöneticisi ve drama uzmanlarına göre seçmeli drama dersine girecek olan öğretmenler, drama alanında nitelikli eğitim veren sivil toplum kuruluşlarından ve özel kurumlardan 320 saatlik drama liderlik eğitimi almalı ve nitelikli bir öğretmen olarak yetiştirilmelidir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğrencinin gelişimini, bireysel ve sosyal yönden bütüncül olarak destekleme özelliğine sahip olan drama dersi, çocuk gelişiminde ve öğrencinin gerçek öğrenmeler elde edip onları hayata geçirmesinde tüm öğretim kademelerinde önemli bir öğrenme yolu olarak görülmektedir (Fazlıoğlu, 2011). Araştırmaya katılan öğrenciler, okullarında seçmeli dersler kapsamında yer alan “drama dersini” tercih etmelerinde öğretmenlerinin, ailelerinin, drama dersinin gelişimlerine olan katkısının, dersin mutluluk vermesinin ve drama öğretmenin sevilmesinin etkili olduğunu belirtmiştir. Buradan hareketle okullarda dramaya bağımsız temel bir ders olarak yer verilmesi, bu yaş dönemi öğrencilerinin bireysel ihtiyaçları, sosyal ve duyuşsal gelişimleri yönünden önemlidir.

Drama dersi, öğrencilere yaratıcılıklarını kullanarak bir rol içerisinde, kurgusal karakterler olarak, farklı izleyici kitlelerine amaçlı konuşma ve etkin dinleme yapmaları için pek çok olanak sunar (Baldwin, 2019). Çiçen ve Yıldız (2019) drama çalışmalarının, öğrencilerin düşüncelerinde ve davranışlarında olumlu yönde değişikliğe yol açtığını; öğrencilere farklılıklara saygı, duygudaşlık, saygı ve eşitlik değerlerini kazandırdığını belirtmiştir. Bu araştırmaya katılan öğretmen, öğrenci, veli, okul yöneticisi ve drama uzmanları, ortaokullarda uygulanan drama dersinin öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişim yönüyle problem çözme ve etkin dinleme becerilerini, hayal güçlerini, olaylara farklı açıdan bakabilme ve farklı düşüncelere önem verme becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Drama dersi, özellikle bireysel gelişim yönüyle öğrencilerin öz güven, kendilerini ifade edebilme ve liderlik becerilerini geliştirir. Ayrıca onların derslerdeki sıkılganlığını ve içe kapanıklığını aşmalarına yardımcı olur.

Drama, öğrencinin kendini ve çalıştığı gruptakileri, gruptaki yaşantılar aracılığıyla araştırmasını ve incelemesini, bu arada da sosyal beceriler kazanmasını sağlar (Önder, 2016; Pinciotti,

1993). Arslan, Erbay ve Saygın (2010) da dramanın öğrencilerin iletişim kurma becerilerini olumlu yönde etkilediğini belirlemiştir. Bu araştırma sonuçlarına göre seçmeli drama dersi, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal becerileri ile iletişim kurma ve sosyalleşme becerilerini geliştirmektedir. Bunun yanında katılımcılara göre drama dersi, öğrencilerin yeni uğraşlar edinme ve duygudaşlık kurma becerilerini geliştirmekte; onların birbirleriyle ortak işler yapmasına ayrıca arkadaşlarıyla nitelikli zaman geçirmelerine olanak sağlamaktadır. Drama atölyelerinde öğrenciler, sürekli etkinlik sürecinde ve etkileşim içerisindeyler. Bu etkinlikler, çocukların duygusal ve ruhsal gelişimleri açısından çok önemlidir (Fazlıoğlu, 2011). Kaya'ya (2018) göre drama yöntemi stresle baş etmenin öğrenilmesinde, bireylerin kendi öz gücünün farkına varmasında ve sorunlarla baş etmesinde etkili bir yoldur. Araştırmaya katılan velilere göre drama dersi, öğrencilerin farklı gelişim alanlarını genişletip onların problem çözme becerilerinde ve yaratıcılıklarının gelişmesinde olumlu bir gelişim göstermelerini sağlar. Drama uygulamalarının öğrencinin duygusal ve ruhsal gelişimine olumlu katkı sağladığı söylenebilir.

Eğitim yaşamında okullar öğrenciler için sıkıcı yerler olabilmektedir. Drama dersi sayesinde okullar dersten kaçılan, zil çalınca hızla terk edilen bir yer olmak yerine öğrencilerin ilgi ve merakını uyandıran, öğrenirken heyecan ve mutluluk duyulan bir çekim merkezi olmaktadır (Aykaç, 2008; Çiçen, 2019; Döş, 2013; Karatay ve Koçyiğit, 2020). Bu araştırmanın katılımcıları, ortaokullarda uygulanan drama atölyelerinde oynanan oyunlardan ve doğaçlama çalışmalarından öğrencilerin heyecan, coşku, mutluluk duyduklarını ve derse severek geldiklerini; drama dersinden çıktıktan sonra bir sonraki derse katılmak ve derste yeni öğrenmeler gerçekleştirmek için dersi heyecanla beklediklerini belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda okullardaki drama dersi sayesinde öğrencilerin, akademik ders yoğunluğunun stresinden kurtulup rahatladıkları ve kendilerini özgür hissettikleri belirlenmiştir.

Dramada karşılaşılan durumlar, gerçek hayatı yansıtabilir ya da tamamen kurgu olabilir çünkü katılımcılar drama sürecini iletirmek için bildikleri, gördükleri ya da duydukları yaşam durumlarından hareket ederler (Baldwin, 2020). Erşan (2014), İşyar (2017), Taş (2013), Yüksel, Akyol ve Şahin'e (2016) göre öğretmenlerin dramayla ilgili en çok ürettikleri metafor "hayat"; Gündoğan ve Ergenekon'a (2019) göre ise "yaşamı yansıması"dır. Bu yönüyle dramanın çocukları hayata hazırladığı, yaşamı yansıttığı ve çocuklara yaşayarak öğrenme olanağı sunduğu (Önder, 2016) söylenebilir. Bu araştırmaya katılan okul yöneticilerine ve öğrencilere göre seçmeli drama dersi öğrencileri hayata hazırlanması açısından önemli bir derstir.

Oyunlar aracılığıyla öğrenciler çevreleriyle etkileşime girer, bu etkileşim sayesinde değerlendirme yapar, hayal gücünü kullanır ve problem çözme becerisini geliştirirler. Bunun yanında geniş bir oyun dağarcığı; sorumluluk, yardımlaşma, iş birliği, gözlem, iletişim, dil becerilerini etkili kullanma, toplumsal ve ahlaki kuralları öğrenme yönüyle de öğrencinin sosyal gelişimini desteklemektedir (Mangır ve Aktaş, 1993). Araştırmaya katılan öğrencilere ve velilere göre drama dersi, öğrencilerin oyun dağarcıklarının gelişmesini sağlamaktadır. Öğrencilerin drama sürecinde yeni oyunlar öğrenerek bunları günlük yaşamda kullanmaları, öğrencilerin gelişim süreçlerine olumlu katkı sağlayabilir.

Öğretmen adaylarıyla ve farklı meslek gruplarıyla yapılan drama atölye uygulamaları, onların yeteneklerini keşfetme, kendilerini tanıma, öz güven kazanma duygudaşlık kurma, etkili iletişim kurabilme, farklı bakış açısı kazanma ve iş birliği yapabilme becerilerini geliştirmektedir (Seçgin,

2019; Cengiz, Özdemir Şimşek ve Adıgüzel, 2020). Araştırmaya katılan öğretmenler, ortaokullarda drama dersini daha verimli kılmak için bu alanda mesleki olarak kendilerini geliştirme çabası içerisinde olduklarını belirtmiştir. Bu verilerden hareketle drama eğitimi alan veya drama öğretmenliği yapan eğitimcilerin kendi bireysel, sosyal ve mesleki gelişimlerine olumlu bir katkı sağladıkları söylenebilir. Bunun yanında drama dersi, öğretmenlerin çocukların farklı yönlerini tanınmasına da olanaklar sunar (Öztürk, 2001). Karatay ve Koçyiğit'e (2020) göre drama dersi, öğrencilerin farkına varılmayan özelliklerinin tanınması ve keşfedilmesi için bir öğrenme ortamı sağlar. Araştırmaya katılan öğretmenlere göre drama dersi, öğretmenlerin öğrencilerinin gizil güçlerini ve yeteneklerini keşfetmesine, öğrencilerini daha iyi tanımalarına olanak sunar. Drama dersi, öğrencilerinin derslerde açığa çıkmayan diğer bireysel özelliklerini keşfetmeleri yönüyle öğretmenlere yardımcı olur.

Bütün bu olumlu yönlerine rağmen drama dersinin okullarda uygulamasıyla ilgili sorunlar bulunmaktadır. Drama öğretim programı incelendiğinde, öğretim programlarının kazanımlar listesinden öteye gidemediği (Uysal, 2015) ve öğrenciden istenilen kazanımların uygulamalarının "nasıl gerçekleştirileceği" hakkında drama öğretmenine yeterli düzeyde rehberlik edilmediği görülmektedir. Başka bir deyişle ortaokullarda drama dersi öğretim programının amaçları doğrultusunda ders işlenememekte, öğretmenin drama alanındaki bilgi ve beceri eksikliğinden ötürü kendine güvenmemesi ders süresince karşılaşılan problemlere çözümler üretilmemesine neden olmaktadır (Erşan, 2014). Araştırmaya katılan öğretmenlere göre ortaokul 5. ve 6. Sınıf Drama Dersi Öğretim Programı, kazanımlar yönüyle yeterli olmakla birlikte bunların nasıl uygulanacağına yönelik fikir vermediğinden işlevsel değildir. Öğretmenlere göre drama dersi öğretim programının, eğitim durumlarını da içererek şekilde geliştirilmesi, dersi daha verimli bir hale getirebilir. Buradan hareketle, öğretmenlerin programda belirtilen kazanımlarla birlikte bunları gerçekleştirecek etkinliklere yani kılavuz kitaplara da ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Kılavuz kitaplar, özenli çalışma gerektirici nitelikleri yönünden emek ve işlevsel değeri yüksek, kalıcı birer ürün olma özelliğini taşırlar (Güçlü ve Topses, 2001). Drama dersini yürüten öğretmenlerin kendilerine rehberlik edecek drama dersi öğretmen kılavuz kitabı şu an için bulunmamakta (Erşan, 2014) mevcut sorun sadece seçmeli drama dersinde değil, diğer seçmeli derslerde de yaşanmaktadır (Eşbahoğlu, 2015; Uysal, 2015). Araştırmaya katılan öğretmenlere göre drama dersinde kullanılmak üzere ortaokul öğrencilerinin yaş ve gelişim özelliklerine uygun drama dersi öğretmen kılavuz kitabı bulunmamakta ve öğretmenler, dersi kendi imkânlarını kullanarak kısıtlı bir şekilde ve zorlukla yürütmektedir. Öğretmenlerin drama konusundaki eksiklerini telafi etmek için öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine uygun öğretmen kılavuz kitapları hazırlanabilir.

Drama liderlik eğitimi olarak okullarda drama çalışmalarını yürüten farklı alan öğretmenlerinin eğitim aldıklarından ve drama uygulamasıyla ilgili deneyim sahibi olduklarından ötürü kendilerini yeterli gördüğü (Tutuman, 2011) fakat drama sürecini yapılandırma aşamalarını tam olarak bilmedikleri (Yıldırım, 2008); daha çok rol oynama, doğaçlama, dramatisasyon tekniklerini kullandıkları bilinmektedir (Acarlıoğlu, 2020). Bundan önceki araştırmalarda belirtildiği gibi okullarda drama dersini yürütecek nitelikli öğretmen sorunu olduğu söylenebilir. Çünkü bu araştırmaya katılan öğretmenler, yöneticiler ve uzmanlar da lisans eğitimindeki drama dersinin teorik ve uygulamalı olarak drama alanında yetkin kişilerce, üç veya dört dönem, daha nitelikli bir şekilde verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Dahası katılımcılar, drama derslerinin verimliliğini artırmak için drama lisans programlarının açılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun mümkün

olmadığı durumlarda drama öğretmenliği, diğer lisans programlarıyla birlikte çift ana dal veya yan dal programı şeklinde verilerek drama alanında nitelikli öğretmen sorunu çözülebilir. Öğretmen niteliklerini artırmak için verilen hizmet içi veya özel eğitimler, teorik ve uygulamalı olarak MEB ile YÖK iş birliğinde verilmelidir. Eğitimler bir iki haftalık kurslar hâlinde değil, en az bir yıl aşamalı olarak süren uzun soluklu kurslar şeklinde ve kolay ulaşılabilen yerlerde, uygulama mekânı içinde, yerel yönetimlerle iş birliği yapılarak verilmelidir. Ayrıca öğretmenler, uzun yıllardır 320 saatlik drama liderlik eğitimi veren özel kurumlardan eğitim alarak yeterliklerini geliştirebilir.

Bazı ülkelerde öğretmenlerin drama dersleri ile ilgili araç gereç ve kaynak ihtiyacını karşılamaya yönelik, drama uzmanlarınca oluşturulan bilişim ağlarının olduğu bilinmektedir. Örneğin, “American Alliance for Theatre and Education³, Council of Ontario Drama and Dance Educators⁴, Drama Australia⁵, National Drama- the UK’s Leading Drama Subject Association⁶” (Bowell ve Heap, 2019). Okullarda gerçekleştirilen drama uygulamalarının internet paylaşım ağlarında toplanması faydalı olabilir. Böyle bir paylaşım ağı, ülkemizdeki drama çalışmalarının işlevselliğini artırabilir. Öğretmenlerin ders planlarını incelemeleri, özgün uygulamaları görmeleri, uzmanların yayınlarını okumaları ve videolarını izlemeleri, mesleki gelişimlerine katkı sağlayabilir. Bunun yanında drama atölyelerine ve farklı derslerdeki drama temelli çalışmalara sanal ortamda yer verilmesi, geniş bir drama etkinlik havuzu oluşturabilir. Araştırmaya katılan öğretmenler bu tür ağlara ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Drama dersinde atölye ortamının uygun koşullarda olması, katılımcıların bedensel ve zihinsel ısınmaları ile yaratıcı bir şekilde çalışmalarını gerçekleştirmesi açısından çok önemlidir (Bil, 2012; Erşan, 2014). San’a (1996) göre drama etkinliğine katılacakların çalışmaya hazırlıklı ve istekli olmaları, kendilerini rahat ve güvende hissetmeleri, yeni ve değişik şeyler keşfetmeye hazır olmaları gerekmektedir. Var olan bu ihtiyacı gidermeye yönelik olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından birtakım değişikliklere gidilmiştir. Resmî Gazete’de 02.10.2020 tarih ve 31262 sayı ile yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı *Kurum Açma, Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliği’nin beşinci maddesinin 2. ve 4. fıkrasında* ilkokul ve ortaokul açma şartlarında düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre ilkokul, ortaokul ve imam hatip ortaokulu açılabilmesi için gerekli şartlar arasında spor salonu veya “drama salonu” bulunması gerekmektedir (Resmî Gazete, 2020). Okullarda drama dersinin uygulanmasında ortaya çıkan atölye gereksiniminin görülüp buna yönelik bir yasal düzenlemeye gidilmesi, hem drama dersinin uygun ortamda işlenmesi hem de dersin öğrenci üzerindeki etkisinin fark edilmesi bakımından atılmış önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen ve okul yöneticilerine göre ortaokullarda drama çalışmalarının yapılabileceği bağımsız atölyeler yeterince bulunmamaktadır. Okulunda drama atölyesi bulunan katılımcılar ise atölyelerin genişlik, ferahlık, temizlik, ışık, ses yalıtımı ve ısı yönü ile ilgili aksaklıklar yaşamaktadır. Ortaokullardaki drama dersinin yapıldığı ortamın uygun genişlikte, zemini kolayca temizlenebilir ve yumuşak bir malzeme ile kaplı, içinde minderlerin veya kolçaklı sandalyeler ile küçük bir sahnesinin, eğlenceli görsellerinin olması dersin verimliliği açısından önemli görülmektedir.

Drama atölyelerinde dersin içeriği ile ilgili araç gereç kullanmak zorunluluk olmamakla beraber araç gereçlerin kullanımı yapılacak etkinliğin verimliliği için önemlidir. Drama sınıflarında

3 <https://www.aate.com/>

4 <https://www.code.on.ca/>

5 <https://dramaaustralia.org.au/>

6 <https://www.nationaldrama.org.uk/>

öğrenciler tarafından en fazla kullanılan araç gereçlerin başında kostümler yer aldığından (Woolland, 1993) bunların uygun koşullarda korunması ve öğrencilerin rahat bir şekilde onlara ulaşması için bir “kostüm ve aksesuar” dolabı kullanılabilir (Bayram, vd. 1999; İlhan vd., 2004; Turla, 2003). Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilere göre atölyelerde kullanılmak üzere masal, hikâye ve şiir çalışmaları için küçük bir kitaplığın bulunması, öğrencilerin yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini harekete geçirebilir aynı zamanda eleştirel düşünme becerilerini daha etkin kullanmalarına fırsat yaratarak, dersi daha etkili yapabilir.

Drama, birçok farklı ülkede hem bir disiplin hem öğretim yöntemi hem de bir sanat alanı olarak farklı kademelerdeki programlarda işlevsel bir görev üstlenmiştir. Okul öncesinde eğitim veren kurumlara ve ilköğretime öğretmen yetiştiren fakülte ve yüksekokullarda da drama zorunlu bir derstir (Ömeroğlu, 2006). Araştırmaya katılan öğretmenler, okul yöneticileri ve drama uzmanları; drama atölyelerinin yaygın, verimli, etkili ve sürdürülebilir olması için MEB tarafından yasal bir düzenleme yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bu düzenleme ile Talim ve Terbiye Kurulu tarafından belirlenen “drama dersine girebilen öğretmen nitelikleri” de yeniden belirlenmelidir. Drama atölyeleri ile ilgili yasal bir bağlayıcılık olmaması, drama derslerinin hem okul yöneticilerinin hem de öğretmenlerin bireysel çabalarıyla sınırlı kalmasına neden olmaktadır. Yönetmeliği olmayan bir dersin okullarda kabul görmesi, uygulanması ve sürdürülmesinin önündeki güçlükler de artmaktadır. Araştırmaya katılan katılımcılar, seçmeli drama dersinin ortaokullardaki tüm sınıf düzeylerinde zorunlu ders olarak uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılar, drama atölyelerinin yaygınlaşması için MEB ile YÖK’ün bir planlama yapmasının gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında yasal bir düzenleme, okullarda drama dersi ile ilgili yaşanan sorunların daha azalmasını sağlayarak dramanın hem bağımsız bir ders hem de bir yöntem olarak etkili ve verimli kullanılmasını sağlayabilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda seçmeli drama dersinin daha verimli ve nitelikli olması için şu öneriler sunulmuştur:

- Yeni açılacak okul binalarında okul açma şartları arasına “*drama atölyesine yer vermek*” ve mevcut okullarda “*drama atölyesi oluşturmak*” ibaresi yasal bir düzenleme ile eklenebilir.
- Okullardaki seçmeli drama dersinin daha verimli olması ve geliştirilmesi için drama alanında uzman öğretmenlerin, akademisyenlerin ve sivil toplum kuruluşlarının yer aldığı paydaşlardan oluşan bir “*Drama Çalıştayı*” düzenlenebilir.
- Ortaokullarda drama dersinin tüm sınıf düzeylerinde uygulanması, drama atölyelerinin özellikleri, drama öğretmenin yeterlikleri ve atölyelerin bütçe durumu yasal bir düzenlemeyle belirlenebilir.
- Drama uzmanları ile öğretmenlerin birlikte oluşturduğu, ortaokul öğrencilerinin yaş ve gelişim özelliklerine uygun “öğretmen kılavuz kitapları” hazırlanabilir. Drama atölyelerinde kullanılmak üzere öğretmenlere yönelik derslerde kullanılabilecek, içinde araç ve gereçlerin yer aldığı “*drama bavulu*” hazırlanıp okullara gönderilebilir.
- Dramayla ilgilenen deneyimli öğretmenler iş birliği yaparak bütün drama öğretmenlerinin faydalanabileceği nitelikli bir “*Drama Bilişim Ağı*” oluşturabilir. Oluşturulan bilişim ağında drama uzmanlarının bilgilendirici konuşmaları, yazıları, ders planları, öğretmenlerin okullardaki uygulamaları, videolar, yararlı bağlantılar, kitaplar ve dokümanlar yer alabilir.

Kaynakça

- Acarlıoğlu, H. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin eğitimde drama kullanımına ilişkin yeterlilikleri ve dramaya ilişkin görüşleri Kilis ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilis.
- Adıgüzel, H. Ö. (2010). Metafor (benzetme) yöntemi ile Türkiye ve Almanya örneklemindeki katılımcıların yaratıcı dramaya ilişkin algılarının belirlenmesi ve karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 34(153).
- Adıgüzel, Ö. (2012). MEB 2012 güzel sanatlar ve spor liseleri drama dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7(14), 1-18.
- Adıgüzel, Ö. (2019). *Eğitimde yaratıcı drama* (6. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Arslan, E., Erbay, F. ve Saygın, Y. (2010). Yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitiminin çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerilerine etkisinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 1-8.
- Ay, Z. S. (2022). Ortaokul Matematik öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Drama Temelinde Hazırladıkları Ders Planlarının İncelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 17(1), 41-58.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Baldwin, P. (2019). *Drama yoluyla okul gelişimi tüm sınıf ve tüm okulla uygulanabilecek yaratıcı bir yaklaşım* (Çev. Ed: Z. Özen ve İ. Metinnam). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Baldwin, P. (2020). *İlkokulda drama el kitabı* (Çev. Ed: B. Akhun, N. Akkocaoğlu Çayır, P. Özdemir Şimşek). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bayram, E., Özgül, E., Kaplan, G., Ünal, H. A., Yapağlı, H., Demir, K. ve Ömür, Ü. (1999). *İlköğretim drama 1 (öğretmen için)*. Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları.
- Bertiz, H. (2011). İlköğretim okullarında yaratıcı drama yönteminin kullanılması ve yaygınlaşması sürecinde karşılaşılan engeller ve sorunların müfettişlerin görüşleri ile belirlenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40 (3), 34-56.
- Bil, E. (2012). *Hizmetiçi eğitiminde drama yönteminin etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bowell, P. ve Heap, B.S. (2019). *Süreçsel dramada planlama* (G. Sivrikaya, F. Guzey Gürsoy, C. Karadeniz, G. Polatkal, Çev.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cengiz, F. B., Şimşek, P. Ö., ve Adıgüzel, Ö. (2020). Drama süreçlerinde uyum-ayna çalışmaları örneği. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15 (2), 275-304.
- Creswell, J.W. ve Creswell, J.D. (2017). *Araştırma tasarımı: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Çetin, Ş. (2019). Okul müdürlerinin karşılaştığı sorunlar: nitel bir inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(4), 1637-1647.
- Çiçen, M. E. *Değer eğitimi temelli drama programının 6. sınıf öğrencilerinin demokratik değerleri kazanmalarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Döş, İ. (2013). Mutlu okul. *Eğitim ve Bilim*, 38 (170), 266-280.
- Erşan, E. (2014). *Beşinci ve altıncı sınıf drama dersi öğretim programının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Eşbahoğlu, F. (2015). *İlköğretim 5 ve 6. sınıflarda seçmeli derslerin seçim sürecinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Fazlıoğlu, Y. (2011). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitimi*. Ankara: Kriter Yayınları.
- Güçlü, N. ve Topses, G. (2001). *Ders kitabı inceleme kılavuzu, hayat bilgisi 1-3*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gündoğan, A. ve Ergenekon, E. (2019). Drama hayattır bir metafor analiz çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 27(4), 1777.

- Güneysu, S. (1991). *Eğitimde drama. Okul öncesi eğitim ve yaygınlaştırılması*. Ankara: YA-PA Yayınları.
- İlhan, A. Ç. (1997). *İlköğretimde sanat eğitimi ve eğitsel yaratıcı drama. Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 26(26) 19-23.
- İlhan, A. Ç. (2003). Sınıf öğretmeni yetiştirme programları ve sanat eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1), 13-24.
- İlhan, A. Ç., Okvuran, A. ve Adıgüzel, H. Ö. (2004). *Anadolu güzel sanatlar lisesi drama*. Ankara: MEB Yayınları.
- İşyar, Ö. Ö. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin eğitimde drama kullanımına ilişkin yeterlilik algıları ve drama kavramına yönelik metaforları ile görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Karaosmanoğlu, G. ve Adıgüzel, Ö. (2021). Bilişim teknolojileri ve yazılım dersinde yaratıcı drama deneyimine öğrenci gözüyle bir bakış. *Journal of Qualitative Research in Education*, 26, 1-22.
- Karatay, H. ve Koçyiğit, S. (2020). Drama dersinin ortaokul öğrencilerine sağladığı yararlar ve uygulama sorunları. *IJLA*, 8(3), 463-479.
- Kaya, M. B. (2018). *Yaratıcı dramanın stresle baş etmeye etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Kudak, H. ve Akın E., (2020). 2023 eğitim vizyon belgesiyle oluşturulan drama ve eleştirel düşünce atölyelerinin Türkçe dersi akademik başarısı üzerine etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(6), 58-74.
- Mangır, M. ve Aktaş, Y. (1993). *Çocuğun gelişiminde oyunun önemi. Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 26(26) 14-18.
- MEB (2014). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları. https://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/80sayili/80_cizelge.pdf adresinden 29.07. 2022 tarihinde alınmıştır.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA Sage.
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (1998). *Curriculum foundations, Principles and issues*. Allyn and Bacon.
- Ömeroğlu, E. (2006). Yaratıcı drama eğitiminin İngiltere’de okul öncesi eğitiminde kullanılmasıyla ilgili bir inceleme. H. Ö. (Ed.), *Yaratıcı Drama içinde* (ss. 142-153). Naturel Kitap Yayın Dağıtım.
- Önder, A. (2016). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Özcan, E. (2019). *Drama yönteminin öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: Yaratıcı drama. *Anadolu Üniversitesi Kurgu Dergisi*, 18, 251-259.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (2. baskıdan çeviri, Çev. Ed.: M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Resmî Gazete, (2020). *Kurum açma, kapatma ve ad verme yönetmeliği* (Resmî Gazete Tarihi: 02.10.2020). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201002-1.htm>. adresinden 27. 05. 2022 tarihinde alınmıştır.
- Sağlam, T. (2004). Dramatik eğitim: Amaç mı? Araç mı? *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 17 (17), 4-21.
- San, İ. (1991). *Eğitim-öğretimde yaşayarak öğrenme yöntemi ve estetik süreç olarak yaratıcı drama. Fındıkcı, İ. (Ed.), Eğitimde nitelik geliştirme içinde* (ss. 261-265). Kültür Koleji Yayınları.
- San, İ. (1996). Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştiren bir disiplin: Eğitsel yaratıcı drama. *Yeni Türkiye Dergisi*, 2(7), 148-160.
- Seçgin, M. G. (2019). *Öğretmen adaylarının algıladığı özerklik, yeterlik ve ilişkili olma: yaratıcı drama atölyelerinin kullanıldığı bir öz belirleme uygulaması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.

- Taş, A. M. (2013). Metaphors: The elementary school teacher candidates come up with relation to the concept of “drama”. *Creative Education*, 4(7), 440-445.
- TTKB. (2012). *İlköğretim kurumları (ilkokul ve ortaokul) haftalık ders çizelgesi*. http://nigde.meb.gov.tr/meb_ays_dosyalar/2012_06/27112918_ttk_69_25062012.pdf. 23.07.2022 tarihinde alınmıştır.
- Turla, A. (2003). *Yaratıcı dramada kullanılan materyaller: Okul Öncesi Eğitimde Drama Teoriden Uygulamaya*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tutuman, O. Y. (2011). *Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı drama uygulama yeterlikler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Uysal, B. (2015). *Ortaokul seçmeli dersler uygulamasının okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Woolland, B. (1993). *The teaching of drama in the primary school*. Third Impression. 1. Baskı. Routledge.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. N. (2008). *İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine ilişkin yeterlilik ve uygulama düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Yıldız, H. (2019). *Yaratıcı drama yöntemiyle verilen eğitimin 5-6 yaş çocukların farklılıklara saygı kazanımına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yüksel, A. Akyol, T. ve Şahin, B. F. (2016). Öğretmen adaylarının dramaya ilişkin algılarının belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 53, 413-432.

Opinions On The Implementation Process of Elective Drama Course in Secondary Schools

Sezgin Koçyiği¹

Halit Karatay²

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2022.014

Article History

Received 31.10.2021

Revised 05.04.2022

Accepted 07.07.2022

Keywords

Drama education

Drama lesson

Elective courses

Individual and social development

Secondary school students

Abstract

In this study, the benefits of the drama course for secondary school students and the problems encountered in the application process of the course were examined. The research was designed as a case study. The study group included 20 teachers teaching drama in secondary schools, 23 students taking the course in 5th and 6th grades, their parents; 7 administrators, and 12 drama experts from the schools that implement the course. A drama lesson opinion form was sent by e-mail to the participants in the study group. Obtained opinions were analyzed by content analysis. According to all participants, drama course improves students' cognitive, affective and social skills, and life skills. This course supports teachers' communication skills and professional development. Despite all these benefits, the course has problems such as expert teachers, workshops, budget, regulations, teaching tools, and teacher guidebooks. For the drama course to be more productive at schools, it is necessary to train teachers on drama, create drama workshops at schools, make legal arrangements for drama courses, allocate a budget to the course, increase the quality of the curriculum, prepare guidebooks for teachers, and establish a drama informatics network.

Article Type

Research paper

1 PhD Student, Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu, Turkey. e-mail: sezginkoc21@hotmail.com, Orcid ID: 0000-0002-8477-3443

2 Prof. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu, Turkey. e-mail: halitkaratay@gmail.com, Orcid ID: 0000-0003-1820-0361

Introduction

With the changing understanding of education, learning contents are renewed in accordance with the conditions of the age, and the methods used in teaching are enriched. Student-oriented methods, in which students actively participate in the course process, can express their ideas without difficulty, and can easily express their feelings even if they disagree, have begun to be used more and more in education and training environments (İlhan, 2003). In accordance with the conditions of the time, some changes have begun to be made in the Turkish education system. In this direction, elective courses have been increased by the Ministry of National Education, effective from the 2012-2013 academic year, and new courses have been added to the curriculum to allow students to develop different skill areas. According to Ornestein and Hunkins (1998), the courses chosen by students are a democratic approach in that they allow them to make choices according to their interests, needs and skills. Elective courses, unlike compulsory courses, provide students with different choices in that they make a more free choices.

It is aimed to raise versatile and productive individuals in different areas of life with the learner-centered elective course application by the Ministry of National Education. With these practices, it can be said that educational environments are not only areas where information is transferred, but also tried to be transformed into practice and production areas. One of the applied and skill-oriented courses that students are allowed to choose in line with their interests, wishes and needs is the drama course. According to Sağlam (2004), drama has started to take its place in education since the beginning of the 20th century, since education is more democratic and learner-centered, it is necessary to provide learning by experiencing information, and it provides the opportunity for the individual to “pretend”.

Drama centers the participant in the learning process, provides and facilitates learning based on experiences. Children who grow up in such processes grow up to be more active, free and self-aware individuals; the learning environment becomes more enjoyable and interactive (Adıgüzel, 2010; Güneysu, 1991). According to Adıgüzel (2019, p. 73), “*drama is based on a group and the experiences of the group members; It is the animation of a purpose, a thought, by using techniques such as improvisation, role-playing.*” According to Karaosmanoğlu and Adıgüzel (2021, p.4), “*Drama, which makes use of the general features of the play, has features such as spontaneity, the principle of here and now, pretending. Students who activate their bodies, emotions, senses and previous experiences in the drama process; animating an issue, problem, conflict or situation, turning that experience into real-life skills.*” Because of these features, drama has gradually entered the school environment and has been used in many lessons both as an independent course and as a method.

Drama is used functionally at different levels as both a method and an art field in the education and training programs of different countries. In the UK, the teaching method, provided that it is a priority in the English course is given as a separate discipline in secondary education and as an elective course in universities. Drama course is compulsory in teacher training programs in Germany and England. There are institutes in higher education institutions especially to train theater pedagogues (Ömeroğlu, 2006; San, 1991). Drama, which is included in the education system of many developed countries, has been a two-hour elective course in secondary schools in Turkey in recent years (TTKB, 2012). The fact that drama is a compulsory course, especially in teacher training

programs and it is included in students' language development and pre-school education shows that drama course has an effective aspect in raising people.

It can be said that the benefits of drama activities to the individual and the school have been effective in the wider application of drama in educational environments. Drama has been used as an elective course and sometimes as a method in basic education, secondary schools and high schools for a long time because it appeals to all senses, allows us to look at things differently and think differently. Since drama involves using and developing high-level cognitive skills such as critical and creative thinking (Baldwin, 2019), it finds its place in curricula and courses.

Drama studies, which is a method in preschool and primary schools and an elective course in secondary and high schools stimulates students' multiple senses such as sight, hearing and touch. In addition, the multiple use of senses in the learning process contributes to the development of cognitive skills. However, the fact that the drama lesson in secondary schools is limited to two lesson hours only in the 5th and 6th grades, on the condition that it is chosen by the students (Erşan, 2014), is one of the factors that may reduce the efficiency of the lesson. Drama lesson is not yet included as a basic lesson in all levels of schools. The fact that drama is not included as a compulsory course in schools may cause the lack of a binding aspect for teachers and school administrators at the point of implementation of the course. In addition, the fact that the drama course is not included as a basic course in all teaching processes in schools can significantly reduce the effectiveness of the course.

Drama, first of all, is taught by the teachers who have graduated from the "drama", "acting", "drama and acting" departments of universities, those who certify that they have taken drama lessons during their undergraduate or graduate education, and the teachers who have completed the trainings, the content and duration of which are determined by the Ministry (MEB, 2014). The elective drama course taught in secondary schools is given by teachers who have received drama or theater education in undergraduate programs of universities or another institutions (Erşan, 2014). For this reason, the number of secondary school teachers who can effectively and efficiently apply the drama lesson is very limited. According to Adıgüzel (2012), the qualifications and characteristics that the teacher who will take the drama course at schools should have not been defined. It is known that a qualified and easily accessible drama education cannot be provided for teachers and teacher candidates both in undergraduate education and in the teaching process, and that teacher candidates have problems and difficulties in preparing a lesson plan to use drama as a method in their lessons (Ay, 2022). The lack of an educational environment that includes certain criteria suitable for the nature of the drama course (Bertiz, 2011) can make it difficult to achieve the expected gains from the course. In addition, the lack of qualified guidebooks and tools suitable for the developmental characteristics of the relevant age group that teachers can refer to (Uysal, 2015) may cause the objectives expected from the drama course not to be realized sufficiently.

In the literature, the benefits of the drama course for the students and the problems of its implementation are examined (Karatay & Koçyiğit, 2020), and the teaching program (Erşan, 2014) is discussed in line with the opinions of the teachers; It has been observed that research has been conducted on gaining democratic values (Çiçen, 2019) and active participation in the lesson (Akin & Kudak, 2020). It was thought that it would be important to conduct comprehensive research to examine the benefits of the course for the school dimension and the problems in the implementation process in line with the opinions of teachers, students, school administrators, parents and drama

experts in terms of contributing to the researches. This study can contribute to make the elective drama course more qualified and productive in the future by taking the opinions of all the participants and drawing attention to the deficiencies in the application. This research aims to reveal the benefits of the drama course, which is an elective in secondary schools, to the students, teachers and the school, and to identify the problems and offer suggestions for solutions to the problems based on the opinions of students, teachers, school administrators, parents and drama experts about the application process of the course.

Method

In this part of the research, the design used in the study, the study group, the data collection tools and process, the analysis of the data, and its validity and reliability are included.

Research Design

The research is designed as a case study as it aims to gain in-depth knowledge about applications. In the case study, an in-depth research is carried out on the factors related to one or more situations with a holistic approach, taking into account the environment, individuals, events and processes, and it is tried to determine how they affect this situation and how they are affected by the relevant situation. In the case study, it is not possible to generalize the results because the situations are different from each other. However, the results obtained for a situation can create examples and experiences that will enable the understanding of similar situations (Yıldırım & Şimşek, 2018). Since the opinions of students, teachers, school administrators, parents and experts who have worked in the field of drama for many years and who are involved in the implementation process of the drama course in secondary schools, contain intense experiences, case studies were preferred in the research. For this purpose, the opinions of students, teachers, school administrators, parents, who were involved in the implementation of the elective drama course during the research, and trainers who worked in the field of drama at universities and non-governmental organizations for at least ten years, trained drama leaders, and organized scientific drama studies on a national and international scale were consulted. Within the framework of certain themes, how the participants built their experiences, how they interpreted them, how the elective drama course affected the experience in question and what meanings they attributed to these experiences were emphasized.

Study Group

The selection of the participants was made through a wide variety of sampling methods from purposive sampling methods. According to Patton (2018), purposive sampling allows for in-depth study of situations that are thought to have rich information. While determining the study group according to this sampling method, first of all, 20 Turkish teachers who took part in the drama lesson in the 5th or 6th grades of secondary schools for at least one academic year and took drama lessons in the undergraduate programs of universities were selected. In addition, 23 secondary school students studying in the 5th and 6th grades who have experienced the drama course at school for at least one year and their parents; 7 school administrators, whose drama course is effectively applied in the school, and 12 experts who have given drama education at universities and non-governmental organizations for at least ten years. Drama experts play an active role in the training of teachers who take the elective drama course, in undergraduate education and in non-governmental organizations,

in the scientific development of drama at the national level and in the preparation of the course program. In this respect, since the experts have extensive experience and knowledge on drama, the opinions of the experts on making the elective drama course more qualified are considered important. All participants voluntarily participated in the study. Information on the participant groups is given in Table 1, Table 2, Table 3, Table 4 and Table 5.

Table 1. *Personal Information of Teachers*

Personal information		f	%
Gender	Female	13	65
	Male	7	35
Graduated department	Turkish Teaching	17	85
	Turkish language and literature	3	15
Service time	1- 5 years	2	10
	6 -10 years	4	20
	11- 15 years	9	45
	16 +	5	25
Education status	Bachelor	17	85
	Postgraduate	3	15
Total		20	100

Considering the findings in Table 1, 13 of the Turkish teachers participating in the research are female and 7 are male. 3 of the teachers graduated from the department of Turkish language and literature, and 17 of them graduated from the department of Turkish teaching. The professional experience of the participants is between 2 and 20 years. Most of the participants have more than 10 years of service. Considering the educational status of the teachers, 17 had bachelor's and 3 had postgraduate education.

Table 2. *Personal Information of Students*

Personal Information		f	%
Gender	Female	15	65,2
	Male	8	34,8
Grade	6.	2	8,6
	7.	18	78,2
	8.	3	13
Total		23	100

Looking at the findings in Table 2, 15 of the student group participating in the research are girls and 8 are boys. 2 of the participants are in 6th grade, 18 of them in 7th grade and 3 of them in 8th grade. The fact that the students experienced the elective drama course for at least one and at most two years was effective in the higher number of 7th grade participants. Less place for 8th grade students was due to the fact that these students were away from the elective drama course applications for a long time, and the effect of their lesson experiences decreased.

Table 3. *Personal Information of School Administrators*

Personal information		f	%
Graduated department	Turkish Teaching	2	28,5
	Classroom Teaching	2	28,5
	Music Teaching	1	14,25
	Computer Teaching	1	14,25
	Social Sciences Teaching	1	14,25
Service time	5-10 years	1	14,25
	11-15 years	3	42,8
	16+ years	3	42,8
Education status	Bachelor	4	57,1
	Master	2	28,5
	Doctorate	1	14,25
	Total	7	100

Looking at the findings in Table 3, 2 of the school administrators participating in the research graduated from the department of Turkish teaching, 2 from the department of classroom teaching, 1 from the department of social sciences teaching, 1 from the department of music teaching, and 1 from the department of computer teaching. The professional experience of school administrators is between 5 and 20 years. The majority of the group has a service life of over 10 years. Considering the educational status of the school administrators, 4 of them received undergraduate education, 2 of them at master's level, and 1 of them at the doctoral level.

Table 4. *Personal Information of Parents*

Personal information		f	%	
Gender	Female	13	56,5	
	Male	10	43,4	
Job	Housewife	6	26	
	Teacher	6	26	
	Academician	2	8,6	
	Self-employment	2	4,3	
	Estate agent	1	4,3	
	Officer	1	4,3	
	Security officer	1	4,3	
	Officer in private company	1	4,3	
	Soldier	1	4,3	
	Dentist	1	4,3	
	Map technician	1	4,3	
	Total		23	100

Considering the findings in Table 4, 13 of the parents participating in the study were female and 10 were male. Parents of the students consist of 6 housewives, 6 teachers, 2 academicians, 2 self-employed, one estate agent, one officer, one security officer, one officer in a private company, one soldier, 1 dentist, 1 map technician.

Table 5. *Personal Information of Drama Experts*

Personal information		f	%
Gender	Female	7	58,3
	Male	5	41,6
Age	30-40	2	16,6
	41-50	4	33,3
	50+	6	50
Job	Academician	11	91,6
	Drama educator	1	8,3
	Professor	4	33,3
Title	Assistant professor	5	41,6
	Lecturer	2	16,6
Drama experience	11-20	3	25
	20+	9	75
	Total	12	%100

Looking at the findings in Table 5, 7 of the drama experts participating in the research were female and 5 were male. While 3 drama experts have 11 to 20 years of experience in the field of drama, 9 drama experts have over 20 years of experience. Most of the participants have more than 20 years of drama experience. 11 of the drama experts are academicians and 1 is a drama educator. 4 of the participants professor, 5 of them are assistant professors, 2 of them are lecturers, 1 of them is drama educator.

Data Collection Tools and Process

In the research, interviews with teachers, students, school administrators, parents and drama experts were conducted using semi-structured interview forms. 5 interview forms (Teacher Interview Form, Student Interview Form, Parent Interview Form, School Administrator Interview Form and Drama Expert Interview Form) were prepared for the participants about the drama lesson. In the study, students' opinions were included because they had experienced the elective drama course for at least one year and because they had personally experienced the positive and deficient aspects of the course's implementation process, and the parents' opinions were also included because they thought that they saw the lesson's importance for them and the effects on their children. Educational administrators are included as they are primarily responsible for the implementation of the course at school and allow the selection process to be carried out by the regulations. Since the teachers are the practitioners of the elective drama course, they closely observed the positive aspects of the course and the problems experienced, and their opinions were sought. In addition, since the teachers who took the elective drama course had extensive experience and knowledge of drama in their undergraduate education and training in non-governmental organizations, and in the preparation of the course's program, their opinions and suggestions were sought to make the elective drama course more qualified.

The questions in the interview forms consisted of separate question contents for each relevant participant. While the questions for the students include the positive and deficient aspects of the application dimension of the course; The questions asked to the teachers included the positive

contributions of the course to the students and the problems encountered in practice. The questions directed to the school administrators were prepared for the contributions of the course to the school and the physical problems experienced. The questions prepared for the parents are about the purpose of choosing the course and the benefits it provides to their children. On the other hand, drama experts answered the questions aimed at increasing the qualifications of the teacher, the characteristics of the course environment, and the quality of the course. Thus, the interview questions were handled and prepared with the dimension that concerns the participants of the course. Opinions obtained from all participants were collected via e-mail. To ensure the internal validity of the open-ended questions in the interview forms, the questions were submitted to the opinion of four experts in the field of drama and then three teachers who are experts in the field of Turkish education. Semi-structured interview forms, in which expert opinion was taken for content validity, were rearranged in line with the opinions of drama and Turkish education experts (N=3) and applied to Turkish teachers (N=6) who were outside the participant group as a preliminary application. At the end of the preliminary application, it was determined that the questions created were understood by the participants, and then the forms were given their final form.

The participants did not find the face-to-face meeting request appropriate due to the Covid-19 outbreak and stated that they wanted to fill in the interview forms in writing. Interview forms were sent to students, teachers, parents, school administrators and drama experts via e-mail and all participants were asked to answer the questions in writing.

Analysis of Data

In this study, the data obtained from teachers, students, parents, school administrators and drama experts were analyzed through content analysis. The main goal to be achieved in content analysis is to bring together similar and related data in the obtained data around certain concepts and themes, to organize and interpret them in a way that the reader can understand (Yıldırım & Şimşek, 2018). While analyzing the data, the data was obtained from the participants through interview forms, , themes were determined for the expressions for the same purpose. The data were read by two different field experts and coded under the determined themes. While presenting each participant's opinion on the subject, numbers were given as teachers: "Öğrt₁, Öğrt₂, Öğrt_{3...}"; students: Ö₁, Ö₂, Ö_{3...}; administrators: Y₁, Y₂, Y_{3...}; parents: V₁, V₂, V_{3...}; experts: U₁, U₂, U_{3...}"

Validity and Reliability

Two experts created themes by making content analysis of the data independently of each other. Two experts came together and compared the results they obtained and reviewed the harmony of the themes. For the reliability of the coded data, Miles and Huberman's (1994, p. 64) formula [Reliability=consensus/consensus+disagreement X 100] was used. In the calculations made according to this, it was determined that the agreement rate among the experts was 90%. In addition, a consensus was reached on the codes and themes created with the help of two experts in the field of qualitative research to verify the results obtained during the data analysis process. After this stage, some adjustments were made and the final form of the findings was decided.

Research and Publication Ethics

The data of study were obtained from Bolu Abant izzet Baysal University Human Research Ethics Committee in the 2020-2021 academic year, with protocol number 2020/198 dated 06/08/2020 and Bolu Governorship's 39307281-605.E. It was collected with the permission of 17813446 dated 08/12/2020. In the study, all the rules specified to be followed within the scope "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" were complied with. None of the actions specified under the heading "Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics" which is the second part of the directive, have been taken.

Findings

In this section, the opinions of the participants about the elective drama course are presented in three main themes. In the first theme, the findings related to the drama lesson and its positive aspects, in the second theme, the findings related to the problems encountered in the implementation of the drama lesson, and the findings related to the improvement of the applicability of the drama lesson in the third theme.

1. Drama Lesson and Its Positives

Course Selection Process

The findings regarding the selection process of the drama course in line with the opinions of the participants in the research are given in Table 1.

Table 6. *Selection Process of Drama Lesson*

Selection Process of Drama Lesson	<i>f</i>
Student's request	24
Barriers to selection	20
Teacher-parent cooperation	16
Teacher influence	13
Parent influence	4

When the findings in Table 6 are examined, 24 participants in the selection process of the drama course in secondary schools; In the process of choosing the drama lesson, students' wishes were effective, 20 participants stated that there were obstacles in choosing the lesson, 16 participants stated that teacher-parent cooperation was effective in the selection of the lesson, 13 participant teachers were effective, and 4 participant parents were effective. The administrators, parents and students who participated in the research stated that the classroom guidance teachers, Turkish teachers, families, and students' interests and curiosities were the driving force in the preference of the elective drama course in their schools. Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

I think that the elective courses in schools are generally intended to support preparation for exams. That's why we guide our children by thinking about this in their course choices. That's why we sometimes ignore what our children think, what they want. That's why I get sad from time to time (V2).

In the current system, it is organized according to parental pressure and exam pressure. Likewise, since school administrations can show themselves in terms of exams, it is more preferred to choose these courses by considering other courses as unimportant and saying that the courses in the exam are important. Also, unfortunately, lesson arrangements are made to teach more than one teacher in any branch (Y4).

Because it is an interesting, fun and different lesson. Because I heard it while my mother was explaining it to her students (Ö1).

I felt like I was coming to rest while I was getting tired of all the lessons and getting better at the drama lesson (Ö2).

I preferred the drama class to be a social person (Ö23).

It sounded like a resting class, and the drama lesson was giving us rest while school was coming to us (Ö2).

According to school administrators and parents, due to the inadequacy of the physical environment, lack of teachers, the expectation of academic success, exam anxiety and the high school entrance exam process, students cannot choose according to their interests even if they want to. In addition, students stated that the interesting and fun lesson, the excitement and happiness, the opportunity to express themselves more easily in the drama lesson, the opportunity to socialize and the love of the drama teacher were effective in their preference for the drama lesson. Based on the findings of the research, it can be said that the elective drama course was met with interest by the students, and that the parents and teachers were aware of the importance of the drama course.

Supporting Cognitive, Affective and Social Development

The findings regarding the contribution of the course to the cognitive, affective and social skills of the students are given in Table 7.

Table 7. *Contribution to Cognitive, Affective and Social Skills*

Skills	f
Affective Development	49
Social Development	39
Cognitive Development	12

When the findings in Table 7 were examined, 49 of the participants stated that the elective drama course was effective in the development of students' affective skills, 39 of them stated that it was effective in their social development, and 12 of them stated that it was effective in their cognitive development. According to the findings of the research, it is seen that the elective drama course is mostly effective in the affective and social development of the students. According to the teachers, students, parents and school administrators in the research, drama lesson; In terms of affective development, it develops the skills of creativity, using imagination, designing, imagination, self-confidence, overcoming shyness, getting rid of prejudice and a sense of achievement. In terms of social development, it develops the skills of communication and empathy, cooperation, making new friends, using body language and role-playing. In terms of cognitive development of students, it develops the skills of problem-solving, looking at events from a different perspective, focusing,

developing tactics, giving importance to different thoughts, recognizing oneself, and distinguishing between fact and fiction. Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

Especially the drama course makes the students with low self-confidence and low perception of success active in the classroom. Because everyone is successful in the drama lesson, what the student does makes him happy (Öğrt3).

The child will learn to communicate with different people while discovering himself and his features. It will eliminate his shyness, shyness and inability to focus, as appropriate, and will enable him to learn to establish empathy (V14).

I would be hesitant to go on stage and speak in front of people. Thanks to the drama lesson, I overcame this (Ö12).

I got rid of being prejudiced against other people (Ö13).

Developing Life Skills

Findings regarding the contribution of the course to students' life skills are given in Table 8.

Table 8. *Developing Life Skills*

Life Skills	f
Making the Student Happy	36
Preparing the student for life	6
Getting to Know the Student	5
Developing the Student's Game Repertoire	3
Developing Student's Artistic Skills	2

When the findings in Table 8 are examined, 36 of the participants stated that the elective drama course made students feel happiness and excitement, 6 of them prepared them for life, 5 of them stated that they got to know the students, 3 of them developed their game repertoire, 2 of them developed artistic skills. Based on these findings, it can be said that the elective drama course is important for students to experience positive emotions and develop their life skills. According to the teachers, students, parents and school administrators in the research, drama lesson contributes to the development of students' life skills related to being happy, preparing for life, developing their game vocabulary, artistic skills and getting to know the student. Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

I'm running to school so that I can grab the first pouf. I am happy and excited when I come (Ö19).

I can express myself better. I was learning new games. It expanded my imagination (Ö23).

I made new friends. I learned different games (Ö11).

First of all, our child rehearses life a bit in drama lessons and prepares for life in this process. In addition, while improving social-emotional learning and expression skills, drama also acts as a relaxation mechanism and eliminates the disadvantages of conventional education, which we do not approve as a family (V2).

These courses have added value such as self-knowledge, empathy, empathic interest, leadership, communication skills, active listening, speaking skills, and expanding the field of development. It is an important lesson in terms of preparing school administrators and students to solve their problems in drama. Within the scope of this course, students also learn to empathize and to give importance to the opinions of others (Y6).

Yes, because I learn about the differences and fun in life (Ö6).

I usually get out of the classroom by pulling the weight of the bag because there is a numerical lesson after that, and sadly, I go to the lesson at turtle speed. I'm going (Ö19).

To Develop Teacher

The findings regarding the teacher development of the course are given in Table 9.

Table 9. Teacher Development

To Develop Teacher	<i>f</i>
Leveraging Resources	11
Utilizing Information Networks	7
Consulting Colleagues	7
Participation in Educational Studies	5
Consulting Drama Experts	4

When the findings in Table 9 are examined, 11 of the teachers who took the elective drama course stated that they benefited from resources to improve themselves, 7 stated that they followed information networks, 7 consulted their colleagues, 5 participated in educational studies, 4 consulted drama experts. Based on these findings, it can be said that the elective drama course contributes to the professional development of the teachers. Teachers participating in the research stated that they participated in trainings, searched for resources, collaborated, consulted drama experts and followed information networks in order to be more useful in drama lessons and to improve themselves. Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

I try to read books about drama. I especially watch the works done on the internet. But I do not find myself sufficient in this field (Öğrt1).

I participate in the workshops organized within this scope. (Teacher Network Workshops) I also participate in in-service training activities although they have deficiencies (Öğrt5).

I consult experts in the field of drama education. I am reviewing various articles and books on the subject. I exchange ideas with my classmates (Öğrt3).

I try to attend in-service seminars to increase my competence in this subject. I try to follow the social media channels where the activities done in the drama class are shared. I exchange ideas with people who I think are experienced in this field (Öğrt7).

I often refer to the experiences and knowledge of my colleagues who have given the drama course before, I worked hard every week to work on my course and make it applicable by blending a few resources myself (Öğrt8).

I took a course. I attended the seminar on this subject. I also get support and help from my fellow directors and actors who research and work on this subject (Öğrt14).

2. Problems Encountered in the Application of Drama Lesson

In this section, the findings regarding the problems experienced in the implementation process of the drama lesson are given. Findings regarding the problems encountered in practice are given in Table 10.

Table 10. *Problems Encountered During the Application Process of the Course*

Problems Encountered in the Application of Elective Drama Course	<i>f</i>
Lack of Tools	25
Lack of Physical Environment	24
Teacher Competencies	17
Lack of Guidebooks	16
Adequacy and Functionality of the Curriculum	11

Lack of Tools

When the findings in Table 10 are examined, 25 of the participants stated that there are deficiencies in the tools, 24 in the physical environment, 17 in the teacher's competencies, 16 in the guidebooks, and 11 in the drama curriculum. According to these findings, it can be said that there are many problems in the implementation process of the elective drama course in terms of equipment and workshop. The teachers and school administrators participating in the research stated that the tools and materials that can be used in the elective drama course in their schools are insufficient. One teacher participating in the research stated that the workshop without any stimuli would be more productive (Öğrt₁₇). 1 administrator who participated in the research stated that he was sufficient in terms of course materials (Y₃). Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

It cannot be said to be enough. Secondary schools can only make expenditures through parent-teacher associations and unfortunately, this budget is quite limited. It can be done with the help of teachers, parents and other stakeholders, mostly through bilateral relations (Y1).

The tool is almost non-existent. If the administrators are curious, they prepare the tools for this lesson, otherwise, the teacher who is taking the lesson prepares them (Y2).

It is not sufficient. I think that a place with a few airtight mattresses in the basement of our school is not enough. Tools for drama lessons are usually provided by the teachers who teach that class (Y4).

The resources for drama lessons are definitely insufficient. I think this is the biggest problem. Resources and materials available to teachers are very limited. Guidance sections in existing books remain very abstract. In addition, the drama plans in the sources are made by ignoring the grade level. Many achievements in middle school

and high school are the same. Drama sources need to be given live on the internet. It should be more practical than theory, that is, in the form of living material. In addition, activities to be held in many sources do not have gains. So, what will the children gain when they play that game, cognitively and emotionally? Not very specified (Öğrt1).

No, not enough. I think the biggest deficiency of drama teaching is in this area. I think that the available resources, especially the curriculum, including the people who have made a name in the field, are insufficient and do not comply with the principles of child development and student orientation (Öğrt5).

Lack of Physical Environment

Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

“Unfortunately, the current drama classes are not enough. The construction of such classes should be considered while drawing the architectural structure of the schools and should be added to all our schools. The Ministry needs to consider the physical space of the elective courses centrally (Öğrt8).

I think that the tools offered for drama courses at school are not sufficient. Since presenting different materials will encourage the development of children’s imaginations and critical thinking, I think that this area should also be developed (Öğrt7).

Unfortunately, it is not enough. As I answered in the previous questions, classes are not established in public schools because more importance is given to the courses that are taken in the exam. As far as I can see around me, private schools usually invest in these classes. The construction of such classes should be considered while drawing the architectural structure of the schools and should be added to all our schools. The Ministry needs to consider the physical space of the elective courses centrally (Y4).

Not enough. One would like it to be done in a larger and more organized classroom. But the physical conditions of the school are not suitable for this. The teacher should prepare the educational environment, the administration should support (Y5).

Although we are a large school, our physical spaces are not sufficient for drama lessons. As a school, we need to give more importance to drama (Y6).

According to the teachers and school administrators who participated in the research, there are not enough independent workshops where drama studies can be done in schools. The teachers who have a drama workshop in their school stated that the workshops are insufficient in terms of width, spaciousness, cleanliness, light, sound insulation and heat.

Teacher Competencies

According to the teachers and school administrators who participated in the research, the drama course taken in undergraduate education is not sufficient to carry out the drama course in schools. The teachers stated that they did role-playing exercises in the drama class they attended in their undergraduate education and that they gained significant experience in these studies. However,

they stated that the lack of a standard drama course content on how to prepare a drama session and how to convey the achievements of the course to the students through drama is a deficiency. The teachers participating in the research stated that they are in an effort to develop themselves professionally in this field in order to carry out the drama lesson more efficiently. 4 school administrators who participated in the research stated that there is a limited number of specialist teachers who will take the elective drama course in their school (Y₁, Y₂, Y₃, Y₇). Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

I was very happy and had a lot of fun in my bachelor's drama education. This training should definitely be taken practically, but I find the training incomplete in this respect. As a result of the training we received, a training can be added on how to write a drama activity using our creativity and how to develop it. Of course, I think that this training should include at least one semester (Öğrt19).

No, it is not enough. In the course we took under the name of drama and animation during the bachelor period, a more applied course process was designed. I mean we took part in a play. It is controversial to what extent this is related to drama education and training. While it is one thing to take part in a drama or theater play, I think that it is very different to try to associate it with educational gains and bring it to children. In this context, there is a need for more programs on how to teach drama education and training to Turkish teacher candidates (Öğrt5).

This year, I was very worried about entering the 6th-grade elective drama course against my will. The achievements that the course aims to give, my lack of knowledge, and the expectations of my students from the course and from me led me to research constantly. I even had to. Because school is the most important piece of the puzzle in the student's socialization process. Drama lesson is the most important lesson that can meet this need. This dual and unshakable relationship also prevents the drama lesson from being superfluous. I have felt this feeling and responsibility very often. I often consulted the experiences and knowledge of my colleagues who had given the drama course before, I worked hard every week to work on my course and to blend a few resources in my own way and make them applicable. In this sense, I am looking forward to a certificate and equipment course to be conducted by the Ministry of National Education (Öğrt8).

Lack of Teacher's Guidebook

According to the teachers participating in the research, there is no teacher's guidebook suitable for the age and developmental characteristics of secondary school students to be used in the drama course. Therefore, teachers conduct the course with their own resources and limited opportunities. Teachers need a guiding guidebook to realize their drama achievements. Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

Unfortunately, the resources we have at the school and at our disposal are not enough. When we teach the drama lesson, we obtain resources with our own means and research the studies we can do. We need resources that will serve as a guidebook in this field (Öğrt7).

We may have difficulties in finding activities with an obvious lack of resources or in teaching drama with rich content (Öğrt11).

We only have one drama class, but we try to provide the materials we will use in the process ourselves (Öğrt13).

Adequacy and Functionality of the Curriculum

Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

I think that the first 7-8 pages, which are 21 pages in total, consist of a list of achievements devoted to common explanations, as in all programs. Parallel to this, only the unit and course duration table is included (Öğrt 5).

The Secondary School 5th and 6th Grade Drama Lesson Curriculum is sufficient in terms of expressing the general framework, but I think it should be improved in terms of content and guiding the teacher. The fact that many issues remain only in theory and the lack of practical details can push the instructor who conducts the course to indecision (Öğrt7).

When it is examined as a draft, it is an adequate curriculum, but its functional applicability is discussed. To what extent do the targeted gains in this curriculum correspond to the actual education program? Based on the questions whether the teacher is aware of the necessity of the drama course and whether the content of this course can be adapted to the socio-cultural structure of the Turkish society, an adequate curriculum is unimportant unless the competence of the teacher is aimed to teach this course. What is important and necessary is to make the teacher competent, not the curriculum (Öğrt8).

According to the teachers participating in the research, the drama course curriculum is sufficient in terms of gains. However, the program is not considered functional by the teachers as it only includes the achievements and the unit table and does not give an idea about the activities.

3. Improving the Applicability of Elective Drama Course

Findings for improving the applicability of the course are given in Table 11.

Table 11. *Improving the Applicability of the Course*

Improving the Applicability of Elective Drama Course	<i>f</i>
Improving the Physical Environment	51
Development of Tools	44
Regulatory Requirement	27
Training of Teachers	26
Budget Requirement	13

When the findings in Table 11 are examined, 51 of the participants stated that the physical environment should be improved in order for the elective drama course to be more effective and productive in secondary schools. 44 of them stated that the course should be developed in terms of equipment. 27 of them stated that legal regulations should be made, 26 of them stated that teachers should be trained and 13 of them stated that a budget is needed. In order to increase the efficiency

of the elective drama course, it can be said that legal regulation is needed to meet the workshop, equipment, teacher qualifications and budget requirements in secondary schools.

Improving the Physical Environment

Teachers, students, school administrators, parents and drama experts who participated in the research stated that the environments in which drama lessons in secondary schools should be wide enough for students to move freely, clean and spacious, sufficient in terms of heat and light, and a safe environment. They stated that the floors of the workshops should consist of soft and healthy materials such as parquet. According to the participants, there should be a small stage suitable for improvisation, chairs with armrests arranged to see each other. Sections of participant opinions are given below. Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

There should be a special classroom for drama lessons in school. There should be tools and equipment that can be used while performing drama, a mirror-covered wall where students can have the opportunity to watch themselves, and a floor that can be entered without shoes (Öğrt15).

There should be tools that support the visual and auditory senses. A comfortable environment should be created for the student. It should be large enough for both individual and group work. It should have features that will activate the creativity of the student (Öğrt4).

Physical conditions directly affect education and training. For this reason, the environment where creative drama lessons will be held should be an area that receives enough light. An area with an easy-to-clean material (such as laminate flooring), without rows, and with large cushions for sitting is sufficient. These cushions can also be used to create spaces in animations. In addition, providing sound insulation provides a comfortable working area (U9).

Development of Tools

According to the teachers and students participating in the research, the necessary tools and materials should be included in the elective drama course. According to the participants, a small library for a fairy tale, story and poetry studies, visuals that can stimulate students' creativity, hats, walking sticks, balls, guitars, abacuses, skeleton models, etc. that they can use easily. They stated that there should be an accessory chest / suitcase and a costume closet. In addition, according to the participants, the fact that there is an accessory chest consisting of different materials and a costume wardrobe in the lessons; It will create an opportunity for students to use their creativity and imagination, as well as their critical thinking skills, more effectively. In addition, the teachers stated that the drama workshops should be transformed into a life and art workshop where technological tools such as smart boards, computers and microphones are included. Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

I would like to have different board games, paintings and costumes for activities, models for different branches of science (Ö8).

There should be pictures, paintings or accessories on the walls that can activate the hidden powers of the students. Hats, canes, etc. that they can use to take on

roles. There should be accessories and they should be placed in a regular closet. There should be a comfortable environment where they can sit, such as chairs and cushions. There should be instruments that can be associated with other lessons (ball, guitar, abacus, skeleton model...). Music and visuals are also important in drama. For this reason, there should be technological infrastructures such as computers and microphones. It should not be too gaudy and ornate. Since too many pictures and accessories will tire the eyes, they should be of a certain size (Öğrt1).

I would like to have costumes. There could be theater cassettes that could be watched (Ö9).

Costumes, accessories (hat, glasses, etc.) (Ö12).

I would like to have a small stage in the corner and more cushions for the floors (Ö14).

To have the necessary materials for drama such as drama boks and clothes There may even be a few musical instruments (Ö18).

Regulatory Requirement

According to the teachers, students, school administrators, parents and drama experts participating in the research, drama should be no longer an elective course and should be taught as a compulsory course at all grade levels in secondary schools. According to the participants, the drama course should be determined by a regulation determined by the Ministry of National Education and should be included in every school. In addition, the participants stated that a certain budget should be allocated to schools in order to make drama workshops widespread and to meet the needs of the workshops. Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

The Drama Workshop Directive can be issued. With this directive, standards can be developed for the places where drama will be applied (U3).

A legal regulation should be enacted for the implementation of drama at all levels (Öğrt16).

The Ministry should equip and present these environments in order to establish drama workshops in schools. The economic situation of the schools is not suitable for doing this (Y7).

The Ministry should cooperate with non-governmental organizations and university departments working on this issue and determine and meet the basic needs (U7).

Field expert teachers should attend the classes, the materials used in the workshops should be enriched, school administrators should support both their teachers and their teachers. Students should also have a supportive attitude. Our Ministry should present a perspective on this area in budgeting processes, etc. (Y1).

The school is covered by parent-teacher association opportunities and donations (Y4).

Training of Teachers

According to the teachers, school administrators and drama experts who participated in the research, the teachers who will take the elective drama course should receive 320 hours of drama leadership training from non-governmental organizations and private institutions that provide qualified education in the field of drama and be trained as a qualified teacher. Sections of the opinions of the participants in the research are given below.

Educational sciences, fine arts-general cultural knowledge and field knowledge are the upper frameworks for this competency. However, in teaching drama, it is necessary to be prone to action, to be close to people and to have a good knowledge of fiction. The Board of Education and Discipline must first remove the obligation of Turkish and literature teachers from the list of teachers who can teach drama. In addition, the features that can teach the drama lesson should be redefined and written from the beginning. For this, a commission should be established, and universities and non-governmental organizations should also take part in this commission. For space support where cooperation can be made with local governments... Anyone who has been trained in the field before and does not have an MEB-approved document should not give drama lessons. Especially theater, child development, Turkish and literature teachers should never conduct these courses unless they receive long-term creative drama education (U8).

Our priority is to see if they are adequately equipped in the field of drama. In addition, our teacher also needs to be a volunteer (Y1).

The teacher must have a healthy and consistent personality. The professional formation of the drama leader in drama activities to be carried out for all ages; It should cover areas such as education, psychology, developmental psychology, theatre, music, plastic arts, play and theater pedagogy. The teacher should train himself in an interdisciplinary relationship, have creative qualities, and have a personality open to change (U11).

Those who have at least done postgraduate studies in drama/creative drama departments or programs in education, or those who have a 320-hour MEB approved creative drama instructor certificate. Can conduct classes. In this regard, the most ideal is to open drama education or drama in education departments in education faculties (faculty of educational sciences), fine arts education departments, open an undergraduate program or double/minor program under this name and any teaching undergraduate graduate graduates from these programs. YÖK does not approve of this, and argues that fine arts education still only consists of painting, business and music (U8).

Discussion, Conclusion and Recommendations

Drama lesson, which has the feature of supporting the development of the student in an individual and social way holistically, is seen as an important learning path in all education levels in the development of children and the real learning of the student and realization of them (Fazlıoğlu,

2011). The students participating in the research stated that the contribution of their teachers, their families, the development of the drama lesson, the happiness of the lesson and the love of the drama teacher were effective in choosing the “drama lesson”, which is included in the elective courses in their schools. From this point of view, giving place to drama as an independent basic lesson in schools is important in terms of individual needs, social and affective development of students of this age period.

Drama course offers students many opportunities to use their creativity as fictional characters in a role, to speak purposefully and to listen effectively to different audiences (Baldwin, 2019). Çiçen and Yıldız (2019) stated that drama studies cause positive changes in students’ thoughts and behaviors; It has been found that students gain the values of respect for differences, empathy, respect and equality. The teachers, students, parents, school administrators and drama experts who participated in this research stated that the drama course applied in secondary schools; He stated that students improved their problem solving and active listening skills, their imagination, ability to look at events from a different perspective and to attach importance to different thoughts in terms of cognitive and affective development. Drama lesson, especially in terms of individual development improves students’ self-confidence, self-expression and leadership skills. It also helps them overcome their shyness and introversion in lessons.

Drama enables the student to research and examine himself and the group he works in, through the experiences in the group, while gaining social skills (Önder, 2016; Pinciotti, 1993). Arslan, Erbay, and Saygın (2010) also determined that drama affects students’ communication skills positively. According to the results of this research, the elective drama course improves students’ cognitive and affective skills, as well as their communication and socialization skills. In addition, according to the participants, the drama course improves the students’ ability to acquire new pursuits and establish empathy; it allows them to do joint work with each other and to spend quality time with their friends. In drama workshops, students are in constant interaction and activity. These activities are very important for the emotional and spiritual development of children (Fazlıoğlu, 2011). According to Kaya (2018), the drama method is an effective way for individuals to learn to cope with stress, realize their own strengths and cope with problems. According to the parents who participated in the research, the drama course expands the different development areas of the students and enables them to show a positive development in their problem-solving skills and creativity. It can be said that drama practices contribute positively to the emotional and spiritual development of the student.

Schools can be boring places for students in education life. Thanks to the drama lesson, instead of being a place where schools are avoided and quickly abandoned when the bell rings; It becomes a center of attraction that arouses the interest and curiosity of students and makes them excited and happy while learning (Aykaç, 2008; Çiçen, 2019; Döş, 2013; Karatay & Koçyiğit, 2020). The participants of this research stated that the students experienced excitement, enthusiasm and happiness from the plays and improvisation activities in the drama workshops applied in secondary schools; They stated that after leaving the drama class, they were eagerly waiting for the lesson to attend the next lesson and to realize new learnings in the lesson. As a result of the research, it was determined that thanks to the drama course in schools, the students got rid of the stress of the academic course intensity and relaxed and felt free.

The situations encountered in the drama may reflect real life or be completely fictional because the participants act from the life situations they know, see or hear in order to advance the drama process (Baldwin, 2020). According to Erşan (2014), İşyar (2017), Taş (2013), Yüksel, Akyol, and Şahin (2016), the metaphor most often produced by teachers about drama is “life”; According to Gündoğan and Ergenekon (2019), it is “reflecting life”. In this respect, it can be said that drama prepares children for life, reflects life and offers children the opportunity to learn by living (Önder, 2016). According to the school administrators and students participating in this research, the elective drama course is an important course in terms of preparing students for life.

With the game, students interact with their environment, evaluate, use their imagination and improve their problem-solving skills thanks to this interaction. In addition, a wide game repertoire supports the social development of students in terms of responsibility, cooperation, observation, communication, effective use of language skills, and learning social and moral rules (Mangır & Aktaş, 1993). According to the students and parents who participated in the research, the drama course provides the development of the students’ game repertoire. Students’ learning new games during the drama process and using them in daily life can contribute positively to students’ development processes.

Drama workshop practices with teacher candidates and different professional groups, discovering their talents, getting to know themselves, gaining self-confidence, establishing empathy develop the skills of communicating effectively, gaining a different perspective and collaborating (Seçgin, 2019; Cengiz, Özdemir Şimşek, & Adıgüzel, 2020). The teachers participating in the research stated that they are trying to improve themselves professionally in this field in order to make the drama lesson more productive in secondary schools. Based on these data, it can be said that educators who receive drama education or teach drama make a positive and developing contribution to their individual, social and professional development. In addition, the drama course also provides opportunities for teachers to recognize different aspects of children (Öztürk, 2001). According to Karatay and Koçyiğit (2020), the drama course provides a learning environment for the recognition and discovery of the unrecognized characteristics of the students. According to the teachers participating in the research, the drama course teachers allow students to discover their hidden strengths and talents and to get to know their students better. Drama lesson helps teachers discover other individual characteristics of their students that are not revealed in the lessons.

Despite all these positive aspects, there are problems with the implementation of drama in schools. When the drama curriculum is examined, it is seen that the curriculum cannot go beyond the list of achievements (Uysal, 2015) and that the drama teacher is not guided adequately on “how to realize” the applications of the desired achievements from the students. In other words, the lesson cannot be taught in line with the aims of the drama lesson curriculum in secondary schools, and the teacher’s lack of self-confidence due to the lack of knowledge and skills in the field of drama causes the problems encountered during the lesson to be unable to be produced (Erşan, 2014). According to the teachers participating in the research, the Secondary School 5th and 6th Grade Drama Curriculum is sufficient in terms of achievements, but it is not functional because it does not give an idea about how to apply them. According to the teachers, the development of the drama lesson curriculum by including the educational situations can make the lesson more productive. From this point of view, it can be said that together with the achievements in the curriculum, teachers also need activities, namely guide books.

Guide books have the feature of being permanent products with high labor and functional value in terms of their quality that requires careful work (Güçlü and Topses, 2001). There is currently no drama teacher's guidebook to guide the teachers who conduct the drama course (Erşan, 2014), and the current problem is experienced not only in the elective drama course but also in other elective courses (Eşbahoğlu, 2015; Uysal, 2015). According to the teachers who participated in the research, there is no teacher's guidebook for the drama lesson suitable for the age and developmental characteristics of secondary school students to be used in the drama lesson, and the teachers conduct the lesson in a limited way and with difficulty by using their own means. In order to make up for the teachers' deficiencies in drama, guidebooks for teachers can be prepared in accordance with the age and developmental levels of the students.

Teachers from different fields, who receive drama leadership training and carry out drama studies at schools, consider themselves competent (Tutuman, 2011) because they are trained and have experience in drama practice, but they do not know the stages of structuring the drama process (Yıldırım, 2008); It is known that they mostly use role-playing, improvisation and dramatization techniques (Acarlıoğlu, 2020). As stated in previous studies, it can be said that there is a problem with qualified teachers to conduct drama lessons in schools. Because the teachers, administrators and experts who participated in this research also stated that the drama course in undergraduate education should be given in a more qualified way for three or four terms by people who are competent in the field of drama theoretically and practically. Moreover, the participants stated that drama undergraduate programs should be opened in order to increase the efficiency of drama courses. In cases where this is not possible, the problem of qualified teachers in the field of drama can be solved by giving drama teaching as a double major or minor program together with other undergraduate programs. In-service or special trainings to increase teacher qualifications should be given theoretically and practically in cooperation with the Ministry of National Education and Council of Higher Education. The trainings are not in one-two-week courses; at least one year, gradually, in the form of long-term courses and in easily accessible places, in cooperation with local administrations within the application area. In addition, teachers can improve their competencies by taking training from private institutions that have been providing 320 hours of drama leadership training for many years.

It is known that there are informatics networks created by drama experts in some countries to meet the equipment and resource needs of teachers regarding drama lessons. For example, "American Alliance for Theater and Education, Council of Ontario Drama and Dance Educators, Drama Australia, National Drama- the UK's Leading Drama Subject Association" (Bowell and Heap, 2019). It may be beneficial to collect drama practices in schools on internet sharing networks. Such a sharing network can increase the functionality of drama studies in our country. Teachers can contribute to their professional development by examining lesson plans, seeing original applications, reading experts' publications and watching their videos. In addition, giving place to drama-based studies in drama workshops and different courses in the virtual environment can create a large drama pool. Teachers participating in the research; stated that they need such networks.

It is very important that the workshop environment is in suitable conditions in the drama class, in terms of physical and mental warm-up of the participants and their creative work (Bil, 2012; Erşan, 2014). According to San (1996), participants in drama activities should be prepared and willing to work, feel comfortable and safe, and be ready to discover new and different things. In

order to meet this existing need, some changes were made by the Ministry of National Education. In the second and fourth paragraphs of the fifth article of the Ministry of National Education Regulation on Opening, Closing and Naming Institutions published in the Official Newspaper with the date 02.10.2020 and number 31262, the conditions for opening primary and secondary schools have been regulated. According to this regulation, there must be a gym or a “drama hall” among the necessary conditions in order to open a primary school, secondary school and imam hatip secondary school (Official Newspaper, 2020). Seeing the need for workshops in the implementation of the drama course in schools and making a legal regulation for this can be considered an important step taken in terms of both teaching the drama course in an appropriate environment and realizing the effect of the course on the students.

According to the teachers and school administrators who participated in the research, there are not enough independent workshops where drama studies can be done in secondary schools. Participants who have a drama workshop in their school, on the other hand, experience problems related to the width, spaciousness, cleanliness, light, sound insulation and heat aspect of the workshops. It is considered important for the efficiency of the lesson that the environment where the drama lesson is held in secondary schools is of suitable width, the floor is easily cleaned and covered with a soft material, there are cushions or chairs with armrests and a small stage and entertaining visuals.

Although it is not obligatory to use equipment related to the content of the lesson in drama workshops, the use of tools is important for the efficiency of the activity. Since costumes are at the top of the most used tools by students in drama classes (Woolland, 1993), a “costume and accessory” cabinet can be used to protect them under appropriate conditions and allow students to reach them comfortably (Bayram, et al. 1999; İlhan et al., 2004; Turla, 2003). According to the teachers and students who participated in the research, the presence of a small library for fairy tale, story and poetry studies to be used in the workshops can activate the creativity and imagination of the students, and at the same time, it can make the lesson more effective by creating an opportunity for them to use their critical thinking skills more effectively.

Drama has assumed a functional role in programs at different levels in many different countries, both as a discipline, as a teaching method and as an art field. Drama is also a compulsory course in faculties and colleges that train teachers for pre-school education institutions and primary education (Ömeroğlu, 2006). Teachers, school administrators and drama experts participating in the research stated that a legal arrangement should be made by the Ministry of National Education in order for drama workshops to be widespread, efficient, effective and sustainable. With this arrangement, the “qualifications of teachers who can take drama courses” determined by the Board of Education and Discipline should also be redefined. The lack of legal binding on drama workshops causes drama lessons to be limited to the individual efforts of both school administrators and teachers. Difficulties in the acceptance, implementation and maintenance of a course without regulations in schools are also increasing. Participants in the research stated that the elective drama course should be applied as a compulsory course in all grade levels in secondary schools. The participants stated that it was necessary for the Ministry of National Education and Council of Higher Education to make a plan for the drama workshops to become widespread. From this point of view, a legal regulation can ensure that drama is used effectively and efficiently both as an independent course and as a teaching method by reducing the problems experienced in drama lessons in schools.

In line with the results obtained from the research, suggestions were made to make the elective drama course more efficient and qualified.

- The terms “to include a drama workshop” and “to create a drama workshop” in existing schools can be added to the conditions of opening schools in newly opened school buildings with legal regulation.
- A “Drama Workshop” consisting of stakeholders including expert teachers, academicians and non-governmental organizations in the field of drama can be organized in order to make the elective drama course in schools more productive and developed.
- Implementation of drama at all grade levels in secondary schools, the characteristics of drama workshops, the competencies of drama teachers and the budget of the workshops can be determined by legal regulation.
- “Teacher’s guidebooks”, created by drama experts and teachers, can be prepared in accordance with the age and developmental characteristics of secondary school students. A “drama suitcase” containing tools and materials that can be used in lessons for teachers to be used in drama workshops can be prepared and sent to schools.
- A qualified “Drama Information Network” can be created, which all drama teachers can benefit from, by collaborating with experienced teachers who are interested in drama. Informative speeches, writings, lesson plans, teachers’ practices in schools, videos, useful links, books and documents can be included in the created information network.

References

- Acarloğlu, H. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin eğitimde drama kullanımına ilişkin yeterlilikleri ve dramaya ilişkin görüşleri Kilis ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilis.
- Adıgüzel, H. Ö. (2010). Metafor (benzetme) yöntemi ile Türkiye ve Almanya örneklemindeki katılımcıların yaratıcı dramaya ilişkin algılarının belirlenmesi ve karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 34(153).
- Adıgüzel, Ö. (2012). MEB 2012 güzel sanatlar ve spor liseleri drama dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7(14), 1-18.
- Adıgüzel, Ö. (2019). *Eğitimde yaratıcı drama* (6. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Arslan, E., Erbay, F. ve Saygın, Y. (2010). Yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitiminin çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerilerine etkisinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 1-8.
- Ay, Z. S. (2022). Ortaokul Matematik öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Drama Temelinde Hazırladıkları Ders Planlarının İncelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 17(1), 41-58.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Baldwin, P. (2019). *Drama yoluyla okul gelişimi tüm sınıf ve tüm okulla uygulanabilecek yaratıcı bir yaklaşım* (Çev. Ed: Z. Özen ve İ. Metinnam). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Baldwin, P. (2020). *İlkokulda drama el kitabı* (Çev. Ed: B. Akhun, N. Akkocaoğlu Çayır, P. Özdemir Şimşek). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bayram, E., Özgül, E., Kaplan, G., Ünal, H. A., Yapağlı, H., Demir, K. ve Ömür, Ü. (1999). *İlköğretim drama 1 (öğretmen için)*. Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları.

- Bertiz, H. (2011). İlköğretim okullarında yaratıcı drama yönteminin kullanılması ve yaygınlaşması sürecinde karşılaşılan engeller ve sorunların müfettişlerin görüşleri ile belirlenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40 (3), 34-56.
- Bil, E. (2012). *Hizmetiçi eğitiminde drama yönteminin etkililiği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bowell, P. ve Heap, B.S. (2019). *Süreçsel dramada planlama* (G. Sivrikaya, F. Guzey Gürsoy, C. Karadeniz, G. Polatkal, Çev.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cengiz, F. B., Şimşek, P. Ö., ve Adıgüzel, Ö. (2020). Drama süreçlerinde uyum-ayna çalışmaları örneği. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15 (2), 275-304.
- Creswell, J.W. ve Creswell, J.D. (2017). *Araştırma tasarımı: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Çetin, Ş. (2019). Okul müdürlerinin karşılaştığı sorunlar: nitel bir inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(4), 1637-1647.
- Çiçen, M. E. *Değer eğitimi temelli drama programının 6. sınıf öğrencilerinin demokratik değerleri kazanmalarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Döş, İ. (2013). Mutlu okul. *Eğitim ve Bilim*, 38 (170), 266-280.
- Erşan, E. (2014). *Beşinci ve altıncı sınıf drama dersi öğretim programının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Eşbahoğlu, F. (2015). *İlköğretim 5 ve 6. sınıflarda seçmeli derslerin seçim sürecinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Fazlıoğlu, Y. (2011). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitimi*. Ankara: Kriter Yayınları.
- Güçlü, N. ve Topses, G. (2001). *Ders kitabı inceleme kılavuzu, hayat bilgisi 1-3*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gündoğan, A. ve Ergenekon, E. (2019). Drama hayattır bir metafor analiz çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 27(4), 1777.
- Güneysu, S. (1991). *Eğitimde drama. Okul öncesi eğitim ve yaygınlaştırılması*. Ankara: YA-PA Yayınları.
- İlhan, A. Ç. (1997). *İlköğretimde sanat eğitimi ve eğitsel yaratıcı drama*. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 26(26) 19-23.
- İlhan, A. Ç. (2003). Sınıf öğretmeni yetiştirme programları ve sanat eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1), 13-24.
- İlhan, A. Ç., Okvuran, A. ve Adıgüzel, H. Ö. (2004). *Anadolu güzel sanatlar lisesi drama*. Ankara: MEB Yayınları.
- İşyar, Ö. Ö. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin eğitimde drama kullanımına ilişkin yeterlilik alguları ve drama kavramına yönelik metaforları ile görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Karaosmanoğlu, G. ve Adıgüzel, Ö. (2021). Bilişim teknolojileri ve yazılım dersinde yaratıcı drama deneyimine öğrenci gözüyle bir bakış. *Journal of Qualitative Research in Education*, 26, 1-22.
- Karatay, H. ve Koçyiğit, S. (2020). Drama dersinin ortaokul öğrencilerine sağladığı yararlar ve uygulama sorunları. *IJLA*, 8(3), 463-479.
- Kaya, M. B. (2018). *Yaratıcı dramanın stresle baş etmeye etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Kudak, H. ve Akın E., (2020). 2023 eğitim vizyon belgesiyle oluşturulan drama ve eleştirel düşünce atölyelerinin Türkçe dersi akademik başarısı üzerine etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(6), 58-74.
- Mangır, M. ve Aktaş, Y. (1993). *Çocuğun gelişiminde oyunun önemi*. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 26(26) 14-18.
- MEB (2014). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları. https://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/80sayili/80_cizelge.pdf adresinden 29.07. 2022 tarihinde alınmıştır.

- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA Sage.
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (1998). *Curriculum foundations, Principles and issues*. Allyn and Bacon.
- Ömeroğlu, E. (2006). Yaratıcı drama eğitiminin İngiltere’de okul öncesi eğitiminde kullanılmasıyla ilgili bir inceleme. H. Ö. (Ed.), *Yaratıcı Drama* içinde (ss. 142-153). Naturel Kitap Yayın Dağıtım.
- Önder, A. (2016). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Özcan, E. (2019). *Drama yönteminin öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: Yaratıcı drama. *Anadolu Üniversitesi Kurgu Dergisi*, 18, 251-259.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (2. baskıdan çeviri, Çev. Ed.: M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Resmî Gazete, (2020). *Kurum açma, kapatma ve ad verme yönetmeliği* (Resmî Gazete Tarihi: 02.10.2020). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201002-1.htm>. adresinden 27. 05. 2022 tarihinde alınmıştır.
- Sağlam, T. (2004). Dramatik eğitim: Amaç mı? Araç mı? *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 17 (17), 4-21.
- San, İ. (1991). *Eğitim-öğretimde yaşayarak öğrenme yöntemi ve estetik süreç olarak yaratıcı drama*. Fındıkcı, İ. (Ed.), *Eğitimde Nitelik Geliştirme* içinde (ss. 261-265). Kültür Koleji Yayınları.
- San, İ. (1996). Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştiren bir disiplin: Eğitsel yaratıcı drama. *Yeni Türkiye Dergisi*, 2(7), 148-160.
- Seçgin, M. G. (2019). *Öğretmen adaylarının algıladığı özerklik, yeterlik ve ilişkili olma: yaratıcı drama atölyelerinin kullanıldığı bir öz belirleme uygulaması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Taş, A. M. (2013). Metaphors: The elementary school teacher candidates come up with relation to the concept of “drama”. *Creative Education*, 4(7), 440-445.
- TTKB. (2012). *İlköğretim kurumları (ilkokul ve ortaokul) haftalık ders çizelgesi*. http://nigde.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_06/27112918_ttk_69_25062012.pdf. 23.07.2022 tarihinde alınmıştır.
- Turla, A. (2003). *Yaratıcı dramada kullanılan materyaller. Okul Öncesi Eğitimde Drama Teoriden Uygulamaya*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tutuman, O. Y. (2011). *Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı drama uygulama yeterlikler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Uysal, B. (2015). *Ortaokul seçmeli dersler uygulamasının okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Woolland, B. (1993). *The teaching of drama in the primary school*. Third Impression. 1. Baskı. Routledge.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. N. (2008). *İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine ilişkin yeterlilik ve uygulama düzeylerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Yıldız, H. (2019). *Yaratıcı drama yöntemiyle verilen eğitimin 5-6 yaş çocukların farklılıklara saygı kazanımına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yüksel, A. Akyol, T. ve Şahin, B. F. (2016). Öğretmen adaylarının dramaya ilişkin algılarının belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 53, 413-432.